

Aspiranti za predsednika Zed. držav

REPUBLIKANSKA STRANKA se zanaša, da bo dobila v prihodnjem letu ne samo še večjo večino v kongresu kakor jo ima sedaj temveč tudi predsednika zvezne vlade. Na gornji sliki so trije, ki tekmujejo za to najbolj odgovorno, a ob enem najbolj častno službo. Na levi je senator Arthur H. Vandenberg iz Michigana. Na desni je senator Taft iz Ohia. V sredi newyorški governor Thomas E. Dewey. Tekmeč za to službo na republikanski listi je tudi bivši minnesotski governor Stassen in velika kampanja se vodi za generala MacArthurja, ki poveljuje naši okupacijski oblasti na Japonskem in pa za generala Eisenhowera. Nihče izmed teh ljudi ni socialno orientiran. Vsem je za ohranitev kapitalizma namesto da bi se pobrigali za splošne koristi vsega sveta.

POLITIČNI RELIF NE BO MOGEL ZA DOLGO OTETI KAPITALIZMA V EVROPI

Državni tajnik Marshall je nedavno dejal, da zapadna Evropa nima druge izbire kot med njim in komunizmom. Zase je prepričan, da tretje alternative ni. Njegov načrt je dalekoviden. Saj on misli da je. Skozi to jesen in zimo naj se državam, ki so se pridružile Marshallovemu planu, iz Amerike pomaga najbolj z živili in kurivom. To bi delavce usposobilo za večje produciranje in med tem naj se izdelujejo načrti za moderniziranje industrije po ameriškem modelu. Vse velike obrate naj se oprepi z ameriškimi stroji, z ameriškimi tehnikami in z ameriškimi nadzorniki. Torej nekako tako kakor sedaj delamo na Grškem. Razlika je le v tem, da grška vlada ne sme — ker je pod našo zaščito — ničesar storiti brez privoljenja ameriških oblastnikov na Grškem.

Sedanja ameriška pomoč v duhu Marshallove doktrine je v glavnem osredotočena na Francijo in Italijo. Seveda, osredotočena je tudi v Angliji, toda v slednji ni močne komunistične stranke in delavske unije so pod vodstvom večinoma takozvanih zmernih laboritorov.

Gre se torej pred vsem, da obvarujemo Italijo in Francijo za stari red. De Gasperi je vladil smo odpustili ves dolg, vrh tega smo ji naklonili še visoko posojilo in ameriškega živeža pa dobiva kot nobena v tolikšni meri. V namen, da Italijo pridobimo v našo sfero, smo ji sporočili, da Zed. države ne zahtevajo od nje nikake vojne odškodnine, ob enem pa smo ji darovali nad 30 ladij. To je ogromna pomoč, toda glavna — obnovitev, ojačanje in povečanje italijanske industrije — ta šele pride. Sicer smo sedaj italijanskim lastnikom njihne privatne industrije že posodili do okrog 30 milijonov dolarjev a to je bilo seveda zanjo veliko premalo. Vzel si jo bo v zaščito Marshall ekonomski načrt, ako Italija ostane verna demokraciji, to je, našemu načinu življenja, v katerem vse deluje za privatni profit.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Rimskem okraju je dobil največ glasov ljudski blok (socialistična-komunistična koalicija) — namreč 208,566 in 27 mandatov v občinski zbornici. Krščanski demokrati (klerikalci) so jih dobili 204,247 in 27 mandatov. Ostale glasove je dobilo pet reakcionarnih in dve mali levčarski stranki. Vseh mandatov šteje zbornica 80. Levčarske skupine imajo 35 zastopnikov, centristi ter reakcionarne skupine pa 45. Ampak Rim ni merilo politične moči v Italiji, pač pa severna Italija. V Rimu je šlo že zgodaj na volitve 50,000 duhovnikov in nun, agitirala je za reakcijo spovednica in prižnica, a na industrialnem severu pa prevladuje razredna zavednost. Volitve v italijanski parlament bodo prihodnje pomlad. Zato tolikšen trud, da se z ameriškimi dajatvami pridobi večino volilcev za ohranitev starega reda privilegijev in cerke.

Enako se gre Marshallovemu načrtu v Franciji. Na srečo reakcije je razdvojenje med delavskim razredom posebno v politiki v Franciji večje kakor pa v Italiji, a je to stanje zanjo vendar nezanesljivo.

Res, da je ameriška pomožna taktika v Franciji oprezna, da ne bi odbila naklonjenosti mase. A komunisti pravijo, da se ne boje za svobodo Francije, ker je delavstvo dovolj močno, da jo ohrani pred valom ameriškega dolarskega imperalizma. In pa da ji z žitom lahko Sovj. unija pomaga bolj kakor pa Zed. države. Toda ameriška vlada je dala Franciji nedavno kakih 30 nemških vojnih ladij, ki se jih preuredi lahko v trgovske. In ameriškega živeža v Francijo čezdalje več prihaja.

Namen ameriške vlade je pred vsem na podlagi Marshallovega načrta ti dve deželi ohraniti pod našim varstvom. Anglija je že v njemu, ostalih 13 dežel pa je krožnike, na katere naj jim Amerika nasuje raznih daril in "posojil", že v naprej porinilo na sredo mize.

NAŠ PRIJATELJ FRED MESIC NI VEČ MED NAMI

Pred več meseci, ravno ko so tiskarji dnevnega tiska skončali svoje delo, je prišel k uredniku tega lista Freddie Mesic in nu potožil, da se slabo počuti. Res je vsled dela, ki si ga je naložil preveč — bil je superintendent tiskarne Adria — jako slabe. Naslednji dan so ga odveljali v bolnišnico. Lotila se ga je pljučnica. Šel se je nato zdraviti v Arizono, kjer je 11. okt. v Tucsonu umrl. Star je bil šele 31. let. Poznal je vse tiskarske posle. Predno je prišel delati v Adrio, ki je last Mesica in tovarišev, je študiral v Northwest-ern univerzi v Medill School of Journalism.

Poznal je dobre in slabe strani vsakega urednika in njihovih pomočnikov. Pri Proletarcu in Koledarju je nam šel na roko tudi v takih časih med vojno, ko je bilo vsled regulacij in pomanjkanja papirja težav toliko, da sploh ni bilo mogoče pomagati.

Pokojsnik je imel veličasten pogreb. Pogrebne obrede v prostorni pogrebniški kapeli je izvršila prostozidarska loža, v katero je spadal, ravno tako na pokopališču Acacia Park.

Fred Mesic zapušča ženo in dva nedorasla sinova, očeta Luka Mesica, ki je predsednik tiskarne Adria, mater Milo Mesic ona je Slovenska s Stajerskega in brata Johna, ki je med vojno služil v naši bojni mornarici na Pacifiku.

Proletarec jim izreka iskreno sožalje.

VEDNO SE RADO KAJ NENADNEGA DOGODI

V četrtek 9. okt. je napadel urednika F. Zaitza prvi krvotok. Prišel se je v nosu. Zena ga mu je z ledenimi obkladki v dobri pol uri ustavila in odšel je na sejo.

Ponovil se je zopet v nedeljo 12. oktobra pred sedmo uro zjutraj. Angela je poklicala zdravnika dr. Zavertnika. Odgovoril je, da je zaposlen v bolnišnici in pride pozneje.

Prišel je šele ob dveh. Krvotok se je pomalem nadaljeval še vse popoldne, in bolnik v tem položaju ni mogel delati, niti ne dobiti v skrajnem času potrebnih moči, da bi dovršile delo za naslednji dan. Zdravnik je bil minuli teden vsak dan pri njemu, da mu je premenil obveze in predpisaval nova zdravila. Odredil je, da ta teden še ne sme iz hiše. To naj bo čitateljem v pojasnilo zaradi zamude s prejšnjo številko. Naročniki vsled tega niso na izgubi, ker jim bo naročnina potekla teden pozneje. Prosimo jih, da naj nam to neprisilijo oprste.

Kitajska se zviža v političnih in gospodarskih krčih neglede na ogromne ameriške dajatve. Ta mesec se dobi na črni borzi v Sangaju za en ameriški dolar za 73,000 kitajskih dolarjev: Uradna menjalna cena na kitajskih bankah je 59 tisoč kitajskih dolarjev za enega ameriškega.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Franciji občinske volitve zadnje nedelje niso prav dobro izpadle — namreč za levičarje ne. Glavni zmagovalci je bil general Charles de Gaulle s svojo stranko, ki se imenuje "Zbiranje francoskega ljudstva". Prva poročila o štetju glasov so ugotovljala, da je dobil de Gaulle 40 odstotkov glasov in pa da je sedanja druga najjačja francoska stranka krščanskih republikancev jako nazadovala. Toda njeni pristaši se niso pridružili morda komunistom pač pa so dezertirali k de Gaulleu. Socialistična stranka, o kateri je bilo splošno mnenje, da bo v glasovih nazadovala, se je glasom prvih poročil ohranila na svoji prejšnji višini in nekaj glasov še pridobila. Vse stranke so v kampanji napadale komuniste, ki pa so vzlele temu ostali močna stranka, a za enkrat je osamljena.

General De Gaulle propagira in zahteva močno centralno vlado. Ob enem hoče, da naj bo predsednik republike avtoriteta, ne pa samo ornament za prirejanje banketov tujim visokim gostom. To bi bilo nekako v soglasju z ameriškim sistemom. Naš predsednik si lahko ustvari izjemne razmere in vlada potem z dekreti. Nekateri mu mora sicer potrditi kongres, druge lahko izda po svoji volji. Na Francoskem ali na Angliškem, kot sploh v vseh parlamentarnih deželah mora vlada resignirati, če izgubi večino v zbornici. Po ameriški ustavi ji tega ni treba, kajti naši ministri (tajniki departamentov) so odgovorni predsedniku ne pa kongresu. In predsednik (sedaj Truman) ima silno moč čeprav je v kongresu njegova stranka v manjšini.

Francosko narodno združenje, ki ga vodi de Gaulle, so komunisti v kampanji označevali za fašistično stranko in de Gaullea za človeka Hitlerjevih in Musolinijevih ambicij. Resnica je, da ako on dobi premoč tudi v parlamentu, bodo vlaki v Franciji odhajali in prihajali na postaje ob času, kakor so v Italiji pod Musolinijem. Kajti general de Gaulle je človek trme in močne roke. Dasi je bil tudi Roosevelt človek trme in močne volje — z de Gaulleom nista imela nič skupnega. Pač pa ga je de Gaulle v svoji želji za 40,000 vrednosti opija. Vladni inspektorji so temu tihotapstvu prišli na sled, kamele zaklani in jim vzeli zavojčke iz trebuha. (Op.—Zelo zanimiva slika o trgovanju s tem strupenim mamilom bo v prihodnjem Ameriškem družinskem koledarju.)

SOL VELIKO DONAŠA Na Kitajskem je sol — kot v mnogih drugih deželah, državni monopol. Kitajski vladi donaja sol 20% vseh njenih dohodkov.

Nekaj o naših stvareh

Vzroki, radi katerih je naša številka lista izostala, so pojasnjena na drugem mestu.

Čitate v tej številki na drugi strani članek o prošlosti, sedanjosti in o bodočnosti socialističnih strank v Evropi in o boju, ki se je med desničarskimi socialdemokrati in komunisti znova pričel.

Ako katero izmed društev, klubov in drugih organizacij Prosvetne matice wisconsinskega in illinoiskega okrožja ni še izvolilo zastopnikov na prihodnje zborovanje, katere bo 9. novembra v Waukeganu, naj to store čimprej, ker čas je kratek.

Iz razloga, ker so bile razprave na prošli seji kluba št. 1 JSZ take, ki zanimajo vse one, ki so zainteresirani v naše gibanje in v posamezne probleme, je izžrepek zapisnika priobčen na četrti strani v tej številki.

Kako uspeva organizacija Progressivnih Slovencev? Poročilo o tem ima v tej številki Josie Zakrajšek.

Glede vprašanja Sansovega predsednika F. A. Vidra, čemu njegov članek ni bil priobčen, je pojasnilo v tej številki, enako tudi članek.

Paul Bergerjeva kolona, "Vsakega nekaj", dalje A. Shularjeva kolona "Iz Kansasa", A. Zornikova oznanila in tudi nekaj drugih poročil naših stalnih so-trudnikov je v tej številki.

J. F. Durn piše pod naslovom "List za listom pada" v počast pokojnemu L. Ogrincu.

Louis Kaferle, ki je nam obljubil zgodovinski spis iz Metropole v naš Družinski koledar, sporoča, da ga letos ni utegnil dovršiti. Lepo stvar za v Koledar iz starega kraja, z naslovom "V celici", je nam poslal Albin Čebular. In Etbin Kristan nam vzlic obilnemu gradivu, ki ga je že poslal, že vedno pomaga. Rubrika "Agitatorji na delu" je v tej številki.

Konvenciji AFL in CIO opravile malo res starnega dela

Predsednik UMW, J. L. Lewis, spot jezen na Greena. — Milijone dolarjev zbranih za "politiko" in proti delavski stranki

Konvenciji unij AFL in CIO sta izpadli kakor je bilo pričakovati. Konvencija AFL v San Franciscu je bila še bolj konservativna kot po navadi in to vzlic udarjanju na veliki boben proti Taftovi-Hartleyjevi postavi.

J. L. Lewis hotel, da pokažejo harvo. Ako ste zares proti Taftove-mu-Hartleyjevemu atentatu na unije, čemu se valjate pred njo po trebuhih? jih je vprašal Lewis in imel zanje še precej drugih nečastnih označb.

Toda eksekutiva — brez Lewisa seveda, je odločila, da dokler je omenjeni Taftov-Hartleyjev akt postava, velja za vse. Zakohito je, ako se unije ravno po nji dokler je ne odpravijo. Ni čudno, če se reakcionar-ni, protiunijski kongresniki in senatorji takega organiziranega delavstva nič ne boje.

Zbiranje v politični fond

Konvencija je na predlog eksekutivne sklenila zbrati nad sedem milijonov dolarjev v izobraževalni in predavateljski sklad, kar naj bi bilo uradno ime za politično akcijo AFL. Promoterji načrti so mnenja, da se bodo po tem ovinku ognili tistim točkam v Taftovi-Hartleyjevi postavi, in določbam v drugih zakonih, ki unijam prepovedujejo financirati politične akcije.

Politični program AFL je silo skromen. Določa, da se mora poraziti vsakega kongresnika, ki je glasoval za Taftov-Hartleyjev protiunijski akt in pa da se pomaga zmagati takim kandidatom, ki jih eksekutiva AFL smatra za prijatelje unij in pa ki so ob enem lojalni Američani.

Schwelenbach proti profitom in komunizem

Eden govornikov na konvenciji je bil delavski tajnik Schwelenbach. Poviševal je veliko lojalnost AFL naši vladi in našemu načinu življenja in ob enem udarjal po profitarjih in komunistih. Na tej svoji turi je Schwelenbach kongresu priporočil, da naj komunistično stranko prepove.

Zelo reakcionarno je vpil proti Rusiji in komunistom socialdemokratski vodja dr. Kurt Schumacher. On je bil tu gost AFL. Ameriški reporterji pišejo iz Berlina, da jih bo Kurt veliko slišal, ko se vrne domov, kor da ne marajo za voditelja

človeka, ki se je prodal dolar-jem.

Delavske stranke ne bo

Predlog za ustanovitev delavske stranke, ki bi bila pod vodstvom unij, je delegacija zavr-gla "s silnim truscem". Tudi konvencija CIO je imela sličen predlog, a ga je zavrnila bolj diplomatično. In tudi resolucije je glede komunistov in pa Trumanove-Marshallove vnanje politike so bile uglajene tako, da niso ranile nobene skupine CIO.

Govornik na konvenciji CIO je bil državni tajnik Marshall. Ko je branil svojo politiko za ubranitev Evrope pred komunizmom, so mu desničarji ploskali, levičarji pa so se zadržali strpno in mirno. Vodstvo konvencije se je namreč balo, da bodo vpriporili demonstracijo proti Marshallu.

Politična akcija po starih tokih

Konvencija CIO je sklenila nadaljevati s svojim političnim odborom in zbirati prispevke. Ob enem je predsednik Philip Murray povabil predsednika W. Greena na skupno politično akcijo. S konvencije v San Franciscu mu je Green odgovoril, da ne prej dokler se CIO "ne vrne v hišo dela" (v AFL).

Na dan volitve novega odbora v AFL je John L. Lewis s svojo skupino odšel iz dvorane. Njegov mandat podpredsedništva je odpravljen, ker se ni hotel podpisati, da ni komunist. Nobena teh dveh konvencij ni bila vzpodbudna za delavstvo. Bólj pa ju je lahko vesela zveza industrialistov.

Predsednik Truman je z dolgim govorom v radiu, in potem s sodelovanjem tajnika agrikulturnega, trgovskega in državne-ga oddelka sasnival veliko kampanjo, katere namen je prihraniti milijone ton žita, mesnin ter raznih drugih živil v pomoč tistim deželam, ki so se priglasi-le v Marshallov plan. Vsak terek v tednu naj bo brezmesni dan in vsak četrtek pa naj bo tabu perutnina in jajčne jedi. Najbolj udarjeni so katoličani, ker morajo biti sedaj brez mesa dva dni v tednu.

Toda predstavniki zvez hote-

lov in restavracij pravijo, da se jih le malo ravna po predsedni-kovi prostovoljni prepovedi. Z jedilnih listkov so v mnogih restavracijah mesne porcije iz-ostale, a marsikje, če vprašati natakarja, da-li bi ti mogel ser-virati raje steak, ti priprdi in ga prinese.

Agrikulturni tajnik Anderson je priznal, da je Trumanova od-redba za varčevanje z mesom, s kruhom, perutnino itd. le simbolično znamenje, s katerim ho-če ljudstvo te dežele na drama-tičen način opozoriti, kako re-sen je živilski problem.

Truman se je nad Anderson-om razhudil, a je po pravici govoril, kajti ameriško ljudstvo ni nič kaj navdušeno za take re-life, ki so političnega značaja. Posebno pa so se gospodinje raz-hudile, ker so cene vsled Tru-manovih apelov, naj hranimo z živčezem, še bolj poskočile. Na-mesto da se bi znižale, so sedaj višje kot še kdaj.

Zelo so goljufani tisti delavci, ki morajo jesti v restavracijah. Pod krinko, da so restavraciji primorani s hrano po Trumano-vih navodilih varčevati, ti dajo zmanjšane, vrh tega tudi slabše porcije kot so bile prej, in v mnogih krajih te vprašajo, da-li hoče kruh, in pa sladkor v kavo. Toda ali so znali tisti cene porcij? Kaj še! Tolikšnega pa-triotizma se od njih vendar ne more pričakovati? Tako si bodo svoje dobičke pod to krinko zvi-šali za nadaljne stotisočake.

Najogromnejše dobičke pa so napravili na žitnih borzah. Naj-večja izmed njih je v Chicagu. Truman jih je nazval z "gem-blerji", justični department jim pre-ti, toda ker vsi skupaj "le-gaino" odirajo se ne bo niko-mur storilo nič žalega.

Klic za varčevanje s hrani prodr

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobitve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Žaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Socialistične stranke v razcepu med Trumanovo doktrino, Marshallovim planom ter med komunistično deklaracijo

Ko so predstavniki devetih komunističnih strank na svojem nedavnem zboru neke na Poljskem izdali svojo deklaracijo, je bilo iz nje takoj razvidno, da je nova poteza ideološka, diplomatska in ekonomska vojna napoved Trumanovi doktrini in Marshallovemu planu. Trumanova doktrina pomeni vojno ameriške vlade proti komunizmu "vseposvobodno svet". In Marshallov plan pa gospodarsko pomoč in takojšen relief vsem tistim državam, ki soglašajo s Trumanom glede politične vojne proti komunizmu in z Marshallom za gospodarsko ojačanje proti "rdečemu sovragu".

Anglija se je kajpada Marshallovemu predlogu takoj pridružila in s tem posredno tudi Trumanovi doktrini. Sicer pa so jo Angliji izvajali še predno jo je Truman javno oznanil. Tudi je bila Anglija prva deležnica gospodarske podpore v veliki meri. Kajti dobila je tri in tri četrt milijarde ameriškega posojila, ki brzkone ne bo nikoli vrnjeno.

Angleška vnanja politika je izjemno Indije nadaljevana po starih torijskih potih in Churchill nima vzroka, da se bi pritoževal prot nji, niti ne naš državni tajnik Marshall. Kar pa se angleške notranje politike tiče, v Angliji ni še protikomunistične historije in ne raznih "čistk", dasi je sorazmerno angleška komunistična stranka veliko jačja kakor ameriška in delavskim voditeljem tam ni treba prisegati, da so ali da niso komunisti, kakor so v to primorani v Zed. državah. Tam je glavni vodja unije premogarjev komunist. V naporih za povečanje produkcije podpira vlado.

Vendar pa je v smislu komunističnega manifesta angleški laboristiški stranki napovedana vojna s tem, da sta Attlee in Bevin ter več drugih ministrov označeni za lakaje ameriške vnanje politike, katere cilj je zrušiti Sovjetsko unijo in njene zaveznice. Sedaj se je v svoji novi knjigi o ameriški vnanji politiki in o odnosih z Rusijo zelo razhudil bivši državni tajnik Byrnes. Bil je z Rooseveltom in Churchillom na par sestankih s Stalinom in Molotovom in jih opisuje. In je jezen, na Rusijo toliko, da namiguje, mar ne bi bilo boljše jo napasti sedaj, ko imamo samo tri atomske bombe namesto čakati njenega napada, kadar bo dovolj pripravljena zanj? S tem je povzročil vsled svoje prejšnje najvišje politične službe v kabinetu v javnosti veliko presenečenje in ljudstvo prepričal, da se res pripravljamo na novo vojno, v veri, da jo bomo s par stotinami bomb na Moskvo in na druga sovjetska mesta, pa na Sofijo, Beograd, Tirano, na Bukarešto in Varšavo hitro končali.

Komunistične in druge vlade, v katerih so zastopani komunisti, vedo, da taka vojna lahko napravi neizmerno škodo in pokonča na milijone civilnega prebivalstva — toda kaj potem?

Ako Marshallov plan svoje naloge niti sedaj ne zmora, kako jo bo potem, ko bo divjala po vsi Evropi civilna vojna, in ko bo v Aziji začela Sovjetska unija odprto podpirati kitajski komunistično armado? Sedaj se naravnost umešava na Kitajskem le Zed. države, ker podpirajo Čiang Kaišekov režim z denarjem, z orožjem, z bojnimi ladnjami in letali. Ako ne bi bilo te direktne ameriške intervencije, bi diktator Čiang Kaišek že padel. Kajti med ljudstvom je brez opore. Ima jo le med svojo koruptno birokracijo, podpira ga ameriški "free enterprise" in grafiški vojaški poveljnik. Trumanov osebni zaupnik je nedavno poročal vladi v Washingtonu, da je Čiang Kaišek še vedno na tako šibkih nogah kakor je bil, in da naj mu Amerika nujno pomaga, ako ga hoče vzdržati.

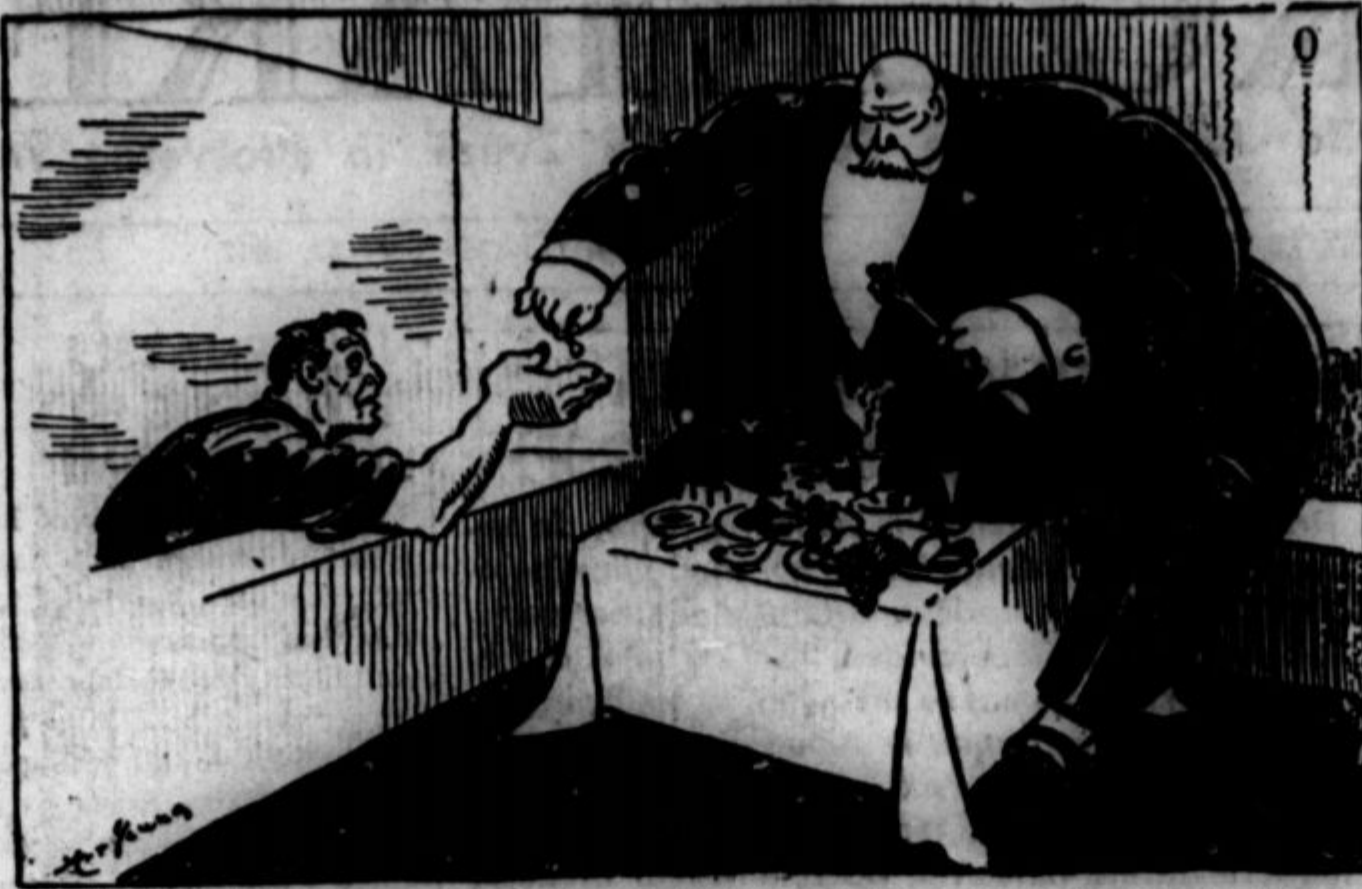
Čiang Kaiškovo vlado podpiramo s stališča borbe kapitalizma, kateri sedaj načeljuje ameriška vlada, proti "komunizmu". Ali z drugimi besedami, obvarovati kapitalizmu v korist toliko sveta kolikor največ mogoče.

Marshallov plan in Trumanova doktrina stojita na tej premizi.

Zato v Moskvi in v ostalem sovjetskem bloku smatrajo vsako deželo, ki se navdušuje za Marshallov plan, za članico protisovjetskega ameriškega plana. In prav radi tega je prizadetih precej socialističnih in socialdemokratskih strank v Evropi — predvsem seveda v zapadni Evropi. Takih držav je sedaj šestnajst.

Ena teh poleg Anglije je Francija. V nji so socialisti tretja najjačša stranka. Toda baš ta manjšinska stranka ima v vladi vse portfelje. Prej je bila francoska vlada koalicijska. Tvorili so jo komunisti, krščanski republikanci in socialisti. Vsled par stavk — in deloma vsled podtalnega ameriškega pritiska so morali komunisti izstopiti, ali po domače, bili so izrinjeni iz vlade. Po parlamentarnem sistemu mora ostati na vodstvu le taka vlada, ki ima večino poslancev na svoji strani. Ramadierjevo vlado podpirajo omenjeni krščanski demokrati in pa radikalni socialisti. Ta stranka, ki je bila pred leti, pod vodstvom Herriota, najmogočnejša, ni bila takrat in ni sedaj ne radikalna in ne socialistična. Kvečjemu bi se jo moglo primerjati bivši LaFollettovi progresivni stranki v Wisconsinu.

Ker je Francija s posredovanjem Leona Bluma dobila v Ameriki že precej posojila, in ker se ameriška vlada zelo trudi, da izvozi Francijo iz njene težke sedanje krize še predno pride v veljavno Marshallov plan, je naravno, da je moral Ramadier s svojimi kolegi v vladi odnehati z izvajanjem socializacije in se tako povsem omežiti v ameriške gospodarske načrte, kakor se je Attlee na Angleskem. To je glavni vzrok, čemu glasovi soc. stranke v Franciji v raznih volitvah nazadujejo, komunistični pa se množe največ na račun nezadovoljnih socialistov. Včasih so delali komunisti in socialisti v Franciji skupaj. Sedaj je ameriška vnanja poli-

KO JE BIL PREDSEDNIK TE DEŽELE WM. H. TAFT, so ga vprašali, kaj misli storiti za odpravo bede med brezposelnimi in kako izboljšati socialno hibo (brezposelnost). Odgovoril je: "Bog ve, jaz ne." Taft je bil iz bogataškega sloja, Art Young, ki je bil kartunist za socialistični dnevnik "Call" v New Yorku, je k Taftovemu reku narisal gorjjo sliko. Sin tega predsednika je na vprašanje, kaj storiti proti dragini, nedavno slično odgovoril kot pred mnogimi leti njegov oče. Svetoval je, da naj manj jemo, drugo se bo že vse samo tako izteklo, da bo dobro. — Enako priporoča predsednik Truman.

Položaj je resnično zelo resen

Jan Masaryk, vnanji minister češkoslovaške republike

(Jan Masaryk je izmed diplomatov malih dežel najbolj znan državnik in lingvist. Posebno se lahko uveljavlja zato, ker angleščino popolnoma obvlada. Saj je bil tu rojen in njegova mati je Američanka. Po prepričanju Jan Masaryk ne pripada nobeni stranki. Je pa liberalec in pristaša socialnega prepoveda.)

Njegov govor, ki ga je imel v Marjanskih Lazih v času zasedanja Mednarodne zveze za Združene narode, se glasi:

"Sestali smo se v zelo težki dobi svetovne zgodovine. Evropa se še vedno ni umirila v smeri konstruktivnega in trajnega miru. Dosegli smo sicer veliko zmago, vendar pa v razdobju po njej žetev zmage še ni bila dokončana in niti razdeljena. Mislim, da lahko brez pretiravanja rečem, da imamo mnogo več praznih košev kot polnih, ki čakajo samo to, da bi bili napolnjeni. Neprestano slišimo o nasprotstvih med vzhodom in zapadom. Govore nam, da je svet nerazdružljivo razdeljen na dva dela in da so postale združena Evropa in združeni svet samo prazne sanje. Priznati moram, da je položaj več kot zapleten. Razlike v pogledih velikih držav so občutne in ne moremo jih preiti. Mi, državljani malih držav vsega sveta, čutimo to zelo jasno. Če so vsi pesimistični nazori resnični, potem je ostala samo ena posledica: Nova svetovna vojna, tokrat atomska.

Ni boljše ne izgleda za belgijske in nizozemske socialdemokrate. In ne za danske. Se manj pa za nemške socialdemokrate v anglo-ameriški coni. Njihov voditelj dr. Kurt Schumacher uživa naklonjenost anglo-ameriških oblasti v okupacijskih conah. V pred-Hitlerjevi Nemčiji socialdemokrate niso imeli nikakršne zaveznike naklonjenosti. Rajše so jim metal polena pod noge in z nemškimi finančniki vred pomagali Hitlerju netiti preprič med njimi in komunisti, da bi reakcija prišla tokrat prej na krmilo.

Zelo se Amerika z angleškim sodelovanjem prizadeva oteti Italijo staremu redu. Zato tudi v nji stori kolikor mogoče, da bi se socialistično-komunistično zvezo razbilo in komuniste izoliralo. Posrečilo se jim je to le v toliko, da je desničarsko krilo na zadnji strankini konvenciji izjavilo, da mu s komunisti ni mogoče živeti pod eno streho. Zato si je ustanovilo svojo stranko, z imenom "socialistična delavska stranka". Njen vodja je Giuseppe Saragat. Potegnil je za sabo nič kaj impozantno skupino, a vendar dovolj veliko, da kani solidarnost, ki jo je med socialisti in komunisti ustvaril glavni tajnik socialistične stranke Petro Nenni. Pri zadnjih občinskih volitvah v Rimu sta nastopili s skupno listo kandidatur in pridružila sta se jim tudi dve mali radikalni stranki. Dobile so več glasov kot jih je vladna de Gasperijska stranka, toda v mestni zbornici nekaj glasov večine, ki pa je nezanesljiva. De Gasperi in duhovščina v cerkvah in v spovednicah je agitirala, da ako dobi večino Nennijska-Togliattijeva zveza, bo ameriška pomoč odpadla, trpela bo tudi cerkev in vse bo narobe. Trumanova doktrina je torej v tej kampanji v Rimu močno delovala.

Socialistične stranke v Jugoslaviji ni več. Njen vodja Topalović je postal v vojni vrh srbski šovinist, posodil svoje ime takozvanemu osvobodilnemu odboru, ki je vedril v Mihajlovičevem taboru, vzklikal kralju in mu z odborom vred zaobljubljal zvestost. Med Slovinci v času borbe proti okupatorjem Topalović ni imel zaslobe. Pridružil se mu je le Celestin Jelenc in par drugih, ostali so se pridružili osvobodilni fronti in so ostali v nji.

V Bolgariji se je del socialdemokratov oslonil na angleško politiko, ostala stranka pa je pristopila v bolgarsko domovinsko fronto. Socialdemokratska stranka na Poljskem se je že pred vojno — takoj od začetka združila z domovinsko fronto in v sedanji vladi ima važne portfelje. Enako obe stranki delujeta skupno v Rumuniji, na Madžarskem in na Češkoslovaškem. V slednji je del socialdemokratov proti kolaciji s komunisti.

Kar se tiče socialističnih sekt v Zed. državah, bo o njih članek v prihodnji številki.

po mojem mišljenju mnogo. Dejal sem, da moramo resno pretrpeti za vprašanja, kajti položaj je zelo resen. Pri naših zasedanjih moramo utrditi konkretni načrt za naše bodoče delovanje in iti na delo. Nočem preveč se izvirati in posvetovalnih odborov niti ne predolgi konferenc okrog zelene mize. Nastopil je čas, ko moramo začeti z resnim delom na široki osnovi. Priti moramo v osebni stik z narodi, ki so imeli ogromne izgube v zadnji vojni in v vojnah pred njo in ki se danes tako ognjevitvo pripravljajo dati tudi nove žrtve v konstruktivni borbi za mir. Ko sem pred nekaj dnevi govoril v Zamo, sem poudaril veliko delo partizanov za sovražnikovimi bojnimi črtami. Tedaj sem tudi dodal in isto ponavljam danes, da imam občutek, da bi morali vsi postati partizani miru. Kako velika, kako plemenita in kako humanistična naloga! Reči moram, da je doba, ko je bilo neznanje blagoslov, za vedno minulo. Danes je znanje in vedno več znanja — naša rešitev in končno naš blagoslov. Nekatere države na zapadu, ki so se v zadnji vojni izredno odlikovale, si ne znajo povsem točno predstavljati, kakšno uničenje in kakšno trpljenje je preživela Vzhodna Evropa. Moja domovina, hvala bogu, ni bila opustošena, toda 6-letno plenjenje tevtonov, je bilo za njo pravi pouk. Ni tako davno, ko sem bil na Poljskem in obiskal njeno veliko mesto Varšavo. Potrebno je na lastne oči videti, da bi se moglo verjeti, kaj so Nemci iz tega mesta napravili. Na prostoru, kjer je nekoč bila Varšava in kjer bo zopet živi 600 tisoč ljudi, ki obnavljajo domovino s takim poletom, da jih mora občudovati svet. Kakor veste, smo se mi dolgo pogajali s Poljsko o različnih vprašanjih. Mnogokrat sem težko razumel stališče Poljakov. Mnogo pa sem razumel, ko sem videl, kaj se je zgodilo v Varšavi. Če niste videli, kaj se je zgodilo v velikih predelih Sovjetske zveze, si tega ne morete predstavljati in zopet bi lahko rekli, da bi vam bile mnoge stvari, ki se vam zdijo lahko umljive, še mnogo bolj enostavne.

Mnogo ljudi tudi na Vzhodu brezdvomno slabo razume misli zapada. Gledajo na Ameriko kot na državo milijonarjev, ki žele izkoriščati svet. V Ameriki je mnogo takih milijonarjev, toda neizmerno večino ima delovno ljudstvo, slabo plačani učitelji in profesorji ter kmetje s številnimi rodbinami in samo te bi lahko imenovali ameriško ljudstvo. V času vojne sem živel v Angliji in vem, kakšne žrtve je to ljudstvo prineslo in prenaša še danes. Zato morda bolj razumem probleme kot ostali, ki si ustvarjajo mišljenje samo iz knjig in iz tega, kar slišijo.

Sosedje Nemčije so dobili svoj nauk in mi te vrste naukov nečemo več. Prestrašeni smo, ko slišimo, da bo Porenje zopet obnovljeno pod nemško upravo. Morda, da ni bilo tako mišljeno, toda mnogo smo o tem slišali.

Učili smo se, da je mir nedejstven. Izvršili bomo svoje delo, da bo mir resnično tak, sicer bomo uničeni.

Vsa zgodovina je laž. — Sir Robert Walpole.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Vreme se je nekaj spremenilo. Po par za res mrzlih dnevih je postalo zopet toplo. Le škoda, da bo takih dni bolj malo. Tudi na političnem polju je postalo toplejše. Predsedniške volitve so tako rekoč na pragu. Vse kar se reče v razdobju med sedaj in pa prihodnjim poletjem, mora imeti v ozadju velik političen pomen.

Izgleda, da se vsi naši politiki drže te teorije. Prve predstave predsedniških kandidatov so že prehodile našo deželo vse do pacifiške obali. Seve, težko je že sedaj ugotoviti zmagovalca. Ali ambiciozni fantov, kateri hočejo žrtvovati svoj čas in pa talente za to težko in odgovorno službo, je že sedaj precejšnje število — in pravijo, da bo do konca junija prihodnjega leta še precej naraslo. Torej kar se števila tiče, smo lahko brez skrbi. Seveda, kvaliteta — ali o tem bodo že sami govorili.

Iz Lake Successa se tudi sliši precej grmenja. Ali v tem slučaju to ni več razposajena šala, ampak zelo zelo resna stvar. Od kar se je bivši državni tajnik James Byrnes pred nekako dve leti vrnil iz Moskve, ko je vse naše meščanske časopise grmel, da ni dovolj "tough" z Rusijo, ter od časa ko je Winston Churchill v prisotnosti predsednika Trumana napravil tisti provokativni govor v Fultonu, Mo. je šel sporazum med nami in Sovjeti — navzdol —

Že več kot dve leti traja hujskanje ter namigavanje za novo vojno v našem meščanskem časopisju, revijah in v radiu. Ne samo to. Celu v naših zbornicah se je o tem odprto namigavalo. Ali do krize je prišlo zadnje pomlad s takozvano Trumanovo doktrino, s katero smo se odprto umešali na Grškem in v Turčiji. Če bi bilo tukaj zares vprašanje rešenja narodne neodvisnosti, katera bi bila ogrožena od zunaj, ali pa vprašanje demokracije, bi bilo saj kaj podlage za intervencijo. Ali vsak pa naj bo še takšen političen diletant ve, da temu ni tako. Na Grškem, kjer se fašistični kralj, obkrožen z lakeji, kateri so za časa vojne služili nemškimi in italijanskimi okupatorjem, zdrži na prestolu samo s pomočjo angleških in ameriških bajonetov in kateri bi se brez njihovega varstva ne vzdržal niti teden dni na prestolu — mar je to demokracija? Kajti Grki sami bi obračunali z njim ter z drugimi izdajalci svoje glave naroda. Glede Turčije je znano vsakemu, kakšno vlogo je igrala za časa vojne ter komu je bila naklonjena. Ali vse to je danes pozabljeno. Včerašnji sovražniki — so danes naši prijatelji. Vsi ti koraki, pa naj bo ali konferenca skupne obrambe v Rio de Janeiro, ali pa načrt ponovne industrializacije Nemčije, nas tira bližje in bližje novi vojni. Reš je: Tudi ruska diplomacija časih igra zelo drdovratno vlogo. Bili so časi in prilike, kjer bi se dalo napraviti kakšno zblizanje. Toda kot pravi Henry Wallace: "Se je čas!"

Nova skupina komunističnih strank Rusije, Poljske, Italije, Francije in Balkana za takozvano skupno politično akcijo proti vojnemu hujskanju, je povzročila precej hrupa v tej deželi. Naše burjavno časopisje se čudi: "Kaj, mi smo bili za vojno?" Glede te nove komunistične grupe so mnjenja, da je to obnovev kominterne.

Ali je čas, skrajni čas — in to že zelo, zelo pozno, da stopimo na noge, ne samo proti vojnemu hujskanju ampak proti vsem tistim, ki nas tirajo v nov oboženi konflikt. Henry Wallace ima tak program. Ta boj, boj za mir, kateremu se mora pridružiti vsak delavec in vsak liberalno misleč človek, kateri veruje, da je samo v konstruktivnem delu mogoča rešitev človeštva, se je pričel. Vsaka druga pot pelje v pogubo. Leto 1948 bo usodno leto ne samo za nas delavce v Zed. državah, ampak za ves svet. Od nas bo v veliki meri odvisno kako bo izpadel ta boj.

V Evropi

V časopisju citamo samo o zapadni Evropi. Tam je bila suša, slaba letina, huda zima itd. Za južno Evropo, predvsem za Balkan, se bližne ne zmeni. Kar se

POMOČI tiče — so tam zbrisani z zemljevida. Samo tu in tam opaziš, da kljub temu, kot je izjavil neki naš državni izvedenec, kateri se je nedavno vrnil iz Rusije, "je tam velika lenoba in nered med kmeti in delavci," ali v Sovjetski uniji in na Balkanu pa je bila zelo dobra žetev. Kar pomeni, da ta izvedenec ne ve veliko. Ali spominjamo se, da je lansko leto jugoslovanska vlada skušala kupiti nekaj žita v tej deželi (lani je bila slaba letina v Jugoslaviji) pa ga ni dobila niti za zlat denar.

Kruhi je že od nekdaj igral politično vlogo. Igral jo je že v starem Rimu. Da je pa pomoč potrebna — in da bo precej lakote in trpljenja v porušeni Evropi, vemo vsi.

Pri nas

Rad citam časopise iz stare domovine. Pismo, katero je poslal Proletarcu s. Potočnik iz Detroita, je bilo v resnici zanimivo. Tudi jaz dobim od časa do časa pisma iz domovine, ali ne vselej razveseljiva. Začetkom septembra sem dobil pismo od moje nečakinje, da je bil njen brat France Oven ubit v fantovskem prepiru. Ustrelil ga je njegov lastni svak, kateri je član narodne milice. Preprič je, da je začel pri vinu, katerega je letos tam v naših krajih precej. Fantje so bili iz več vasi, v večini bivši partizani. Razgovorjali so se o raznih bojih. Nekdo je pa omenil Francetu, da je šel prostovoljno v Italijo kot ujetnik (France se je pridružil partizanom zgodaj v letu 1942). France, kateri je bil že malo vinjen, ter je močne in krepke postave, je pobesnel in ga ni bilo ukrotiti. Njegov svak — miličar, ko je začel preprič, je šel mirit. France, katerega je držal nazaj njegov brat Stane, je vel svaku, naj se odstrani in ker ta tega ni storil, je France skočil proti njemu. Svak je stopil par korakov nazaj in ustrelil. Krogla je prebila prsi Francetu ter bratu Stanetu roko. France je bil na mestu mrtev. Tako je padel prvi sin moje sestre. Ne na bojnem polju, kjer je preživel tri leta, ampak pred hišo gostilne. Kot mi piše njegova sestra Pepca — v pismu, ki je pomazano od solza: "Bil je v stoterih bojih, tisoče krogelj je šlo mimo njega in nič se mu ni zgodilo. In sedaj je ubit od domačega človeka..."

Mene je ta novica zelo pretresla. Sedem otrok, štirje fantje in tri dekleta, vsi sirote brez očeta in matere. Vojna je ne samo ubila mater, ampak je strla vse tiste vezi, katere so tako važne za srečno mladost.

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letošnji Ameriški družinski kolekar! Stane letošnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Tole mi ne gre v glavo?

Ko je predsednik Truman oznanil svojo doktrino za borbo proti komunizmu vseposvobodno pri tem imel v mislih Grčijo, Turčijo in oljna ležišča v Saudi Arabiji ter drugod v Sredozemlju, le kako je mogel pričakovati, da bo Moskva vse to gledala križem rok, to mi nikakor ne gre v glavo.

Torej čemu sedaj toliko zgrajanja v Washingtonu?

Ko je predsednik Truman oznanil svojo doktrino za borbo proti komunizmu vseposvobodno pri tem imel v mislih Grčijo, Turčijo in oljna ležišča v Saudi Arabiji ter drugod v Sredozemlju, le kako je mogel pričakovati, da bo Moskva vse to gledala križem rok, to mi nikakor ne gre v glavo.

Torej čemu sedaj toliko zgrajanja v Washingtonu?

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

BERAČ

Vendar sem se pripognil, stre sel z njega sneg, mu odpel suk njč, položil obe dlani na pora- šena prsa. Moje mrzle roke so začutile, da je njegovo telo še toplo. Srce mu je še utripalo. Pokleknil sem, Poskušal sem mu privzdigniti glavo, stresti jo. — Človek božji! Ali me sliši- te? Vstanite!

On pa je ležal, težak kakor kamen. Nepremično. Ves trd. Prijel sem ga za roko; otipa- val sem mu obraz.

Prsti in lica so mu bili mrzli ko led.

Z dlanmi sem mu začel drg- niti prsa, toda imel sem preveč mrzle roke. Ni se mi dalo drg- niti ga s snegom.

Slekel sem kožuh; poiskal sem najgostejše krzno, ga močno sti- snil in se spravil na delo.

V začetku sem ga drgnil opre- zno, potem vedno močnejše in hitreje; posebej sem se trudil, da mu segrejem trebuh in boke, pa tudi prsi in vrat. Od časa do časa sem prenehal, da bi videl, ali se mu vrata v lica toplota in življenje.

Nocilo se je že. Samo nekaj časa sem mogel jedva še opazo- vati, da čudni izraz blaženosti niti sedaj ne izginja iz ubogega obraza.

Srce mu je bilo živahneje. Kmalu mu je začela biti tudi žila pod vratom.

— Človek! Ali me slišite?

Privzdigoval sem mu glavo. Napenjal sem se, da bi vsaj ma- lo obrnil težko telo na desni bok.

Ko se mi je nazadnje posre- čilo, da sem mu z drgnjenjem segrel tudi hrbet, se je nazad- nje v njem nekaj zganilo. Ne- kak glas mu je prišel iz ust.

— Dajte! Glavo dvignite!

Grabil sem ga za ramena. Rad bi ga bil pripravil, da sede.

Posrečilo se mi je dvigniti njegovo glavo, ki sem jo podpi- ral z roko.

— Kako se počutite? Povejte! Nisem videl, toda razbral sem, da giblje z očmi in premika usta. Pričakoval sem, da se bo začel pritoževati.

Toda človek je zašepetal:

— In ona? Kje je sedaj ona? ...

Zopet je omahnil z glavo v sneg.

Nisem vedel, kaj naj bi še storil. Dvigniti ga nisem mogel; tam ga dalj časa nisem smel pustiti.

Nenadoma sem se domislil.

Zavil sem ga, kolikor sem le mogel, v njegove cunje, ga za- motal v svoj kožuh in pohitel v bližnji gozdiček. Vedel sem, da so za gozdičkom, v globeli, dve ali tri hišice. Mogoče niso vse tri prazne.

Čprav so svetle zvezde, sem komaj našel stezico, ki je dr- žala tjakaj. Ko sem zagledal hi- šice, sem stekel. Dolgo sem tr-

kal na vrata, toda hišica je osta- la molčeca v temi. Zaslislal sem lajati psa na najbolj oddalje- nem dvorišču, pa sem krenil. Sam sem odprl; stopil sem v neko klet z ogniščem v kotu. Sam sem je prižgala svetilko in z dečkom stopila za menoj.

Povedal sem jima, kaj se je pripetilo.

Berača smo našli na istem mestu; sedel je. Roke je držal na prsih in gledal predse. Nje- gov obraz je bil podoben obrazu človeka, ki se prebujajo iz spanja. Sam sem ga hotel dvigniti, pa se ni premaknil.

Zensko je takoj ubogal. Z ro- kami se je uprl ob tla; malo še je obrnil; pokleknil je in se dvi- gnil, naslanja se na kmetico in na dečka.

Odvledli smo ga proti hišici, on je pa ves v dve gube poka- šljeval in vlekel noge po snegu za seboj.

3.

Pozno v noč smo sedeli pri ognjišču.

Berač je sprva ležal, potem pa sedel na klopi in naslanjal glavo na mizo.

Samega smo ga pustili in v miru. Šele ko je skrnil nekaj toplega in popil kozarec vina, smo ga spraševali to in ono. To- liko, da je odgovarjal.

Še mlad se je priklatil od ne- kod v sosednjo vasico, lačen in zanemarjen, toda bister in živ- hnen. Pogodil se je za delo pri bogatem, toda hudobnem člove- ku, pa je tudi sam ponorel. Več- krat se je razveljaval kakor ogenj, nagel je bil in silovit v vsakem oziru. Vse mogoče je uganjal — pravijo, da tudi grdobije — na- zadnje so ga pa neka bolezen, uboštvo in prezir ljudi ukrotili, napravili ponižnega in pod sta- rost spravili na beraško palico. Zdaj je čisto sam na svetu. Umrl je se, odtegnil se je svetu.

Kakor da ni več pri pravi pa- meti. Ali so ga urekali, ali se je pa v nečem velikem pregrešil, da ga morda grize vest. Celo v beračenju nima sreče, ker je po- stal molčec in bojazljiv. Nekoč mu je bilo Peter ime; zdaj ga kličejo za Sojo. Ze dolgo preno- čuje v zapušteni kolibi na kon- cu vasi onstran Globokega dola.

— Umrl bo, gospod, kakor ži- val, v tistem svinjaku — je ne- hal pripovedovati stari; toda v njegovem glasu ni bilo niti sence usmiljenja do berača-pri- šleca.

— Peter! — sem se oglasil. — Ali se počutite kaj bolje?

Tudi sedaj mi ni odgovoril. Toda kar niso izgovorila usta, so mi povedale njegove oči, ki so prvikrat gledale naravnost va- me.

Nekaj sovražnega je sililo iz tistega pogleda. To ni bil več obraz človeka, ki je ležal ves trd

in napol zmznjen v snegu, pa tudi ne obraz berača, ki sem ga srečaval ob jesenskih večerih na samotni poti. Vame so gledale oči človeka, ki sem mu nemara prizadejal strašansko krivico, pa se spreminja njegovo ogorče- nje skoraj v sovraštvo.

Bil sem presenečen. In osup- njen.

— Da! Bolje mu je, bolje ... je začela ženska.

— In tudi pozno je že, gos- pod — sem slišal starčev glas.

Se nekaj sem hotel reči, toda ko da je berač razumel, za kaj gre, je vstal in porinil se bolj da- leč od sebe moj kožuh; nekaj je zamrmral, ko da se je hotel za- hvaliti ljudem v hiši, in stopil proti vratom.

— Čakajte. Menda ne boste šli kar tako, sami? ...

— Pustite ga, gospod. Se de- belejši sneg je gazil. Se po večji temi je hodil. — Hi! Hi! — se je veselila ženska.

Berač je bil že odprl vrata in odšel.

— Se trenutek ostanite, gos- pod! Pustite norca. Saj vidite, da vam niti hvala ni rekel.

Toda mene je popadel nemir. Nekaj trenutkov se nisem mogel odločiti, potem sem pa vstal, se zahvalil in odšel.

Mesec je plul skozi mrzlo, ja- sno noč in razsvetljeval stezico skozi gozdič in berača na njej.

Takoj sem ga dohitel. Stopal sem poleg njega. Za lakot sem ga hotel prijeti, da bi mu olajšal hojo, toda bal sem se, da me bo zopet tako pogledal.

— Peter, povejte mi: ali sem vam kaj hudega storil?

Berač ni odgovoril.

— Tolikokrat sem vas srečal, pa vam nisem nikoli nič dal. Se- daj vam lahko dam. Takoj zdaj- le. Vse naenkrat. Da boste lahko vsaj nekaj časa v miru. Poča- kajate!

Stopal je kar naprej.

Na njegovem obrazu sem vi- del, da me je razumel, toda da sem tudi sedaj zgrešil.

— Nikoli vam nisem rekel lepe besede. Kaj hočete! Tudi jaz sem vedno sam.

Molčal je. Nisem mogel več zdržati, da ne bi govoril.

— Veste, Peter! Moram se takole oblačiti, sam sebe imeti za gospoda in drugim dovoliti, da mi rekaajo gospod, v resnici sem pa tudi sam revež. Nikogar nimam razen samega sebe, če- prav živim z nekom in se po ne- lelem sučem v družbi nekaterih ljudi. Tudi jaz sem brez lastne strehe. Tudi jaz živim od mlo- ščine, od drobtin. Samo da se ta mloščina, te drobtinice — ki mi ne dovolijo iti med berače, čeprav od njih ne morem pošte- no živeti — imenujejo nekako drugače. Mečejo mi jih pa zvi- ška za neko delo, ki ga ne smem opravljati tako, kakor bi bilo prav in kakor bi jaz hotel. Jaz sem na slabšem kakor berač, Peter; suženj sem, duša in telo sta mi prodana; za drobtinice ... (Konec prihodnjic.)

Produkcija premoga se dviga

Evropi, ki ima pod zemljo še ogromne količine premoga, ga sedaj manjka in dobiva ga — kolikor največ ga ji moremo po- šiljati, iz Zed. držav.

Ameriški premogarji bodo v tem letu (1947) nakopali in spravi- li v svet okrog 600 milijonov ton premoga, ali približno 60 milijonov ton več kakor leta 1946.

Povprečno producira ameriški premogar trikrat toliko premo- ga kot angleški premogar. Zato pri nas produkcija črnega dia- manta raste dočim v Angliji na- zaduje.

Angleški premogarji so slo- veli v produkciji za najboljše v Evropi. Toda vlad nezadostne hrane, vsled zastarele mašine-rije in pa vsled brezbržnosti privatnih lastnikov je Anglija v premogovni industriji zelo na- zadovala, kar je udarec na vso njeno ekonomijo. Pred leti je Anglija lahko zalagala s pre- mogom Italijo in mnogo drugih držav po svetu, največ v Evropi, sedaj pa ga ne more spraviti iz globin niti za svoje potrebe zadosti in ji morajo Zed. države ter Nemčija pomagati.

SIDJE V EVROPI so po vojni še prav tako reveži kakor so bili ko- je je Hitler podjarmil. Preganjani so vseskrli. Škalo so se utihotapili v Palestino, pa jih angleške obrežne straže v takih poskusih zalote in jih vrnejo. Nedavno so jih zavrtili nad 4.000. naenkrat ter jih pogladi- nazaj v Nemčijo v stare prejšnje koncentracijske taborne. Manjše sku- pine pa odvračajo iz palestinskega obrežja ter jih internirajo na otoku Ciprusu. Tja so bili poslani tudi židovski otroci, ki jih predstavljajo gornja- slika; ker so sirote, jih je angleška komanda potem vrnila v njihno "obljubljeno deželo" Palestino na podlagi od Anglije dovoljene kvote. Na ladji so bili zaprti v kletkah in zastrašeni od angleških vojakov.

VSKEGA NEKAJ

Piše PAUL BERGER

Dubrovnik, Jugoslavija. — V starih dobrih časih so imeli na stenah v vsakem lokalno sliko Franc-Jozefa, kot Franklin D. Roosevelta v vsaki taverni v USA. Tukaj imajo pa v mnogih prostorih kar po dva Jozeta!

UNRRA je precej pripomo- gla, da so se smetišča povečala s plehnatim kanvami.

V vsaki trgovini se še sedaj dobi kanva "Blood sausage" for Export. Jaz se ne čudim, da jih niso že pokupili. So baje zelo krvave!

Slovenski sodnik g. Uloga mi je rekel, da bi vsi "pocrkali" ako bi UNRRA ne pošiljala ži- vež iz Amerike.

V Zagrebu sem opazil, da be- seda "pošta" v cirilici je bila na poštnih škrinjah pobarvana (zbrisana)!

V Ljubljani je bila dama opo- zorjena, da bo zgubila "ovratni- ko", katera je že prilezla do členka na nogi!

Glavno vlogo pri pošiljanju raznega blaga igra ameriška vo- jaška "cardboard boxa"!

Tudi mornarji so iznajdljivi: stare auto-oroče uporabljajo za odbijače — "bumpers" — na njihovih barkah in ladjah.

Razlika med Trstom in Hva- rom je, da na Hvaru ne pobira- jo čikov, ter da tu ni beračev kot jih je nič koliko v Trstu!

Colnar na Hvaru, ki je bil svoječasno v Sloveniji pri voja- kah, me je opozoril, da Slovenci svoje mrličke pokopljejo kar eno- stavno v zemljo, medtem ko Dalmatinci tega ne delajo, pač pa položijo mrtve v grobnico.

Opozoril me je na "groblje" (ce- metary) na griču v mestu. Pre- pričal sem se, da je fant govoril istino. Pokopališče nima nobene pidi zemlje, samo kamnite plo- šče, kjer so grobnice pod noga- mi. So pa tudi krasni umetniški granitni spomeniki z napismi v hrvaščini, italijanščini, nemšči- ni in po latinsko. Tam je tudi prostorna kapela in okrog pokopališča je visok, močan zid.

Zadnje nedeljo v septembru se peljemo z jadrnico v Palmi- žan na peklenskih otokih. Ker je bil krasen dan brez vetra je vze- lo eno uro in 45 minut. Zvečer nazaj je vzele pri ugodnem vetru samo pol ure. Na tem oto- ku je samo pol ducata hiš, pa še te so zelo raztresene po otoku.

V pristanišču je samo ena ka- menita hiša in v nji nihče ne stanuje. Poleg je pa nad 30 pa- njev in čebele pridno srkajo rož- marinov cvet in cvetje drugih duhtečih cvetlic. Rožmarin ra- ste na vseh teh otokih na stoti-

ne akrov. Toliko ga je, da ga koza niti ne povoha! Rastejo tu- di palme, kaktusi, ciprese in olandri.

Pridemo čez hrib na drugo stran otoka, kjer je edina hiša in še tam bog roko ven moli ter se ustavi v nji ves dan.

Nekaj lunča smo vzeli seboj, nekoliko smo pa tam dobili. Od- kazali so nam sobe za slačiti se in kopalne hlače obleči. Tako se podamo v vodo. Kopališče je v zalivu, polno drobnega peska (sviža), voda zelo topla, sonce pa vroče. V naši družbi nas je bilo deset. Bili so vsi iz Beogra- da. Z drugim čolnom so prišli pa štirje in sicer eden iz Zagra- be, Slovenec iz Ljubljane, ena Čehinja ter eden Črnogorec. To- liko se je nam vsem dopadlo, da smo se po obedu šli še enkrat kopati. Jedli smo na vrtu kar v kopalnih hlačah. Zvečer smo se veselo razpoloženi vrnili na Hvar in nama na ljubo so Beo- gradčani prepevali slovenske pesmi.

Otok Hvar je 33 km dolg in ima okrog 30.000 prebivalcev. Pridelajo vino in ovčji sir ter olivno olje. Ribe so jim glavna hrana. Saj onim, ki žive blizu obrežja. Zive skromno. Po hišah je zelo čisto. Otroci gredo umiti in čisto oblečeni, toda bosí v šolo.

Mesto Hvar šteje okrog 1.800 duš in leži v zalivu. Moderno ko- pališče je oddaljeno 15 minut in je v drugem zalivu. Mesto je ze- lo staro, toda v bližini okrog so krasne moderne vile. V sredi mesta na griču, kot je rečeno, je izredno pokopališče, malo nižje pa nova ljudska šola s štiriraz- redno gimnazijo. Krasna kam- nita stavba. Skozi okno sva gle- dala otroke v otroškem vrtcu.

AGITATORJI NA DELU

Poročila za štiri tedne od 22. av- gusta do 19. septembra 1947.

Naročnin na Proletarca so poslali: Anton Zornik, Herminie, Pa. 93 Martin Judnich, Waukegan, Ill. 35 John Krebel, Cleveland, O. 26 Jos. Koršič, Detroit, Mich. 16 Angela Zaitz, Chicago, Ill. 10 Donald Lotrich, Chicago, Ill. 9 Andy Krvin, Girard, O. 8 Jacob Kunstelj, Ely, Minn. 8 Mary Stroj, Indianapolis, Ind. 6 L. Barborich, Milwaukee, Wis. 4 Jos. Oblak, Chicago, Ill. 4 Lawrence Selak, Star City, W. Va. 4

Max Mertz, Buhl, Minn. 4 Frank Cvetan, Johnstown, Pa. 4 Frank Zaitz, Chicago, Ill. 2 Janko Zornik, Detroit, Mich. 2 Jos. F. Durn, Cleveland, O. 2 K. Erznovnik, Red Lodge, Mont. 2 John Kobi, Duluth, Minn. 2 John Shular, Arcadia, Kans. 2 Frances Skrube, Sheboygan, Wis. 2 Matt Malnar, Willard, Wis. 2 Frank Birkjak, Chicago, Ill. 2 John Pečnik, Fontana, Calif. 1 Anton Gorenz, Springfield, Ill. 1 Skupaj 254 naročnin. Prejani izkaz (4 tedne) 181 naročnin.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8446
If no answer — Call
Austin 5766

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

ko so se igrali.

Na drugem hribu je pa trd- njava iz španskih časov in si- cer iz leta 1493. V trdnjavi ni- hče ne živi. V nji je veliko pro- stornih sob in lukenj in stopni- šče v steni za tajni izhod. Stena v pritličju je najmanj 10 m de- bela, posevno proti vrhu pa se- veda tanja, v katerih so ozka podolgovate luknje. V gradu je prostorno veliko dvorišče z ve- likimi kamnitimi ploščami. Iz trdnjave do vzhodja sta dve ve- liki steni, kjer so zelo stare hi- še, ki so bile v protekcijo trd- njave.

Je zelo lep razgled po mestu in po bližnjih otokih. Na visoki gori blizu mesta je pa trdnjava iz Napoleonovih časov, kamor pa nisva šla, ker je zelo strma pot. Pred mestom Hvarom je zelo majhen otok s svetilnikom ter eno hišo, ki je služila za časa stare Jugoslavije za zapiranje komunistov.

Na vseh teh otokih raste rož- marin, katerega distilirajo in glavni odjemalec so Zed. drža- ve. Rastejo še druga zelišča raz- nih dišav. Rožičev (St. John's bread) pridelajo do 20 vagonov letno, toda izredno huda zima je uničila drevje ter bo vzele leto ali dve, da mladike zopet rode sad. Rastejo tudi fige ali smokve, oranže, limone in po- megranate. Od navadnega drev- je je največ borovca.

Par hotelov je privatnih, dva sta državna, največji, to je Pa- lace Hotel, so pa spremenili v "Dom kulture" in v prostorni jedilnici je sedaj kino. V soboto zvečer sva šla v kino. Plačala sva vsak 14 din. Slika je bila stara, ruska, vojna ljubavne- ga značaja. Besedilo v hrvaščini so tako hitro spreminjali, da si komaj prve pol vrste prebral.

Ker se je trak vsakih par minut odtrgal, je bilo veliko živžganja s strani "mularije" ter sva kma- lu odkurila proti hotelu in na promenado.

V pondeljek sva se odpeljala s parnikom v Dubrovnik.

Po skoraj 8 urah mučne, vro- če, natrpne in sajaste vožnje sva pristala v Gruziju, odkoder sva se z avtom odpeljala v hotel "Argentina" v Dubrovniku.

IZ KANSASA

Piše ANTON SHULAR

Po več letih me je zanesla pot mimo "Okrajne farne", ali pravilneje mimo okrajne ubo- žnice. Dobro, pa obiščem starega znanca 80-letnega Joseph Dvor- šeka. Bil je v postelji ko sem prišel k njemu. "Sem se nekoli- ko odpočil v opoldanskih urah," je odgovoril na mojo šaljivo opazko zakaj lenari. "Oh, če bi bili vsi naši stanovalci tako de- lavni kot je Joe!" je odgovoril upravnik, ki me je peljal v Joe- vovo sobo. "Tako jih pa imamo precejšnje število takih, ki bi lahko saj nekaj delali na farmi, pa nočejo," mi je razkladal. No, sem si mislil, čemu pa naj dela- to tile starčki, če se lahko zamotijo s kako lažjo stvarjo. Joe je v zavodu že 12 let. Vsa leta je rad delal razna farmerska dela, pa ga raditega vodstvo visoko ceni. "Ne delam ravno zato, da bi me vest pekla, ker mi dajejo tisto črbo in ovsnen močnik in trdo posteljo zastoj, temveč ker človeku tako veliko hitrejša mine čas. Drugi igrajo tam senci "duraka" in "pič", jaz pa rajši pogledam za delom, ki ga je na vsakem voglu dovolj; toda zadnje čase mi pešajo moči in vid ter sluh me počasi zapušča."

Joe je imel v roki "Prosveto", ko sva vstopila z upravnikom in poleg postelje na tleh je še cel kup starih številček tega lista. Pogledam list. "Saj to je stara številka," mu pravim. "Da, pravi Joe, "pred tednom so nam list ustavili in zdaj ponovno pregledujem stare številke. Po- grešamo Prosveto, drugega slo- venskega štiva pa itak ne dobi- mo. Plačati ga nimamo sčem."

Več let je nam jednota pošiljala list brezplačno, zdaj pa je ko- nec. Čitam ga jaz, Škarja, ki je

že nad 25 let tukaj in še dva druga rojaka."

Spomnil sem se, da me je Vin- ko Ločniškar, ki dela v upravni- štvu Prosvete, pred par meseci osebno vprašal, kaj je z našimi čitatelji v "County Home" v Gi- rardu, Kansas, ker jim je list potekel. Obljubil sem mu, da ob priliki pogledam če so še živi in če list čitajo. "Prosim," pravi Joe, če bi ga nam pošiljali še eno leto, dalj pa najbrž ne bo treba, ker smo vsi že zelo zreli."

Joe mi je razkladal, da je bil lanske leto nekako promoviran pri delu. Dali so mu v oskrbo kokošnjak. Prej ga je več let imel v oskrbi drug naš rojak, pa so ga naš lanske leto obesene- ga v kokošnjaku. "Ne, jaz tega ne bom naredil, saj smrt sama od sebe pride," mi je odgovoril na mojo opazko, da naj gleda, da se tudi njemu ne bo kaj ta- kega pripetilo. Kdo ima v oskrbi čebelnjak? sem vprašal, ker izgleda zelo zanemarjen. "Prav- zaprav nihče se dosti ne briga za to. Prej ga je imel v oskrbi več let rojak Hernav, od kar pa je umrl je pa vse puščeno v ne- mar."

Tam za voglom v travi sede štirje in igrajo karte. Na dru- gem voglu pa sedi starček sam in se "pogovarja" s koklo, ki je pripeljala svojo mladež in se za- upljivo ustavlja pri njem. "Je čudak," pravi Joe, "najrajši je sam." Sploh pa je videti, da se število teh stanovalcev rapidno krči od kar dobivajo stari ljudje saj nekaj mesečne podpore, ker rajši žive v svoji lastni bajti kot pa — v kasarni.

Krasen jesenski dan je. "Poj- diva pogledat če je že kaj div- jih orehov na tleh, letos je do- bra letina za nje," je kratko in malo ukazala žena, da se ji ni bilo vredno upirati. Ustaviva se na farmi John Cizerla. Sejejo pšenico. Seveda ne vsi. Mrs. je doma in pravi, da tudi moškim ni sile; "saj so trije, pa se vrste na traktarju." Sicer pa gospo- darju Johnu res ni več treba tako trdo delati, ker ima dva si- novka pripravna za delo; pridru- ži se nam še on v senci. Orehi na drevju se še dobro drže in čaka- jo slane, pa smo govorili o le- tini in politiki.

Pšenična letina je bila dobra, toda drugi pridelki so bolj slabi, zaradi hude poletne suše. In pa eno je gotovo: List Proletarec nima boljsega zagovornika kot je John. Plačal je za eno leto naročnino, dasi mu ne bo po- tekla še nekaj mesecev in zraven priložil dolar v tiskovni sklad. Z ženo nameravata ob priliki obiskati sina v Chicagu in upam, da se oglasita tudi na "Proletarcem" domu.

Domov grede se ustaviva pri zvestem naročniku Proletarca, Joevu Dolancu. Joeva je pred par tedni obiskala huda nesre- ča, ko je smrt posegla v njegovo družino in vzela njegovo dru- žico, s katero sta živela skupaj nad 50 let. Zelo jo bo pogrešal. Njegova žena je bila doma iz vasi Zupe, fara Dobovec pod Kumom, po domače Krajškova Neža, in ob smrti stara 71 let. Zapušča poleg sopraga tudi dve hčere in štiri sinove. Naše soža- lje, Joe. To je naravni zakon in drugače biti ne more.

Pred par tedni sem se ustavil na severnem koncu naselbine Ringo, ki leži pri glavni cesti proti Girardu, v "Sunflower Tavern", katere lastnika sta Louis in Mary Pistotnik, oba na- prednega mišljenja. Prostorji so prikupno in moderno urejeni. Louis je naročil Proletarca za celo leto. Zabava za "stare" je pa v njegovih prostorih v čet- tek in torek večer, oziroma so vedno dobrodošli.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in naj- starejšo jugoslovansko ra- dio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGEC, 1360 kilocycles. Voj. George Marchan.

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VEST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izvenšči Chicaga) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za štiri leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

SEDANJA POLITIČNA TRENJA TU IN PO SVETU POVZROČAJO MED NAMI RAZNA MNENJA, TODA LE EN SMOTER

Redna seja kluba št. 1 JSZ bo v petek 24. oktobra

Chicago, Ill. — Prejšnja seja tega kluba, ki se je vršila 26. sept., je bila vzlic maloštevilni udeležbi jako živahna.

Upamo, da bodo razprave ne le žive temveč tudi stvarne in na prihodnji seji, ki se vrši ta petek 24. oktobra v Slov. del centru. Prične se ob osmi uri. Poleg naših notranjih zadev in poleg poročil o našem tisku ter o agitaciji zanj bodo na dnevnem redu tudi poročila o konvenciji AFL, ki se je vršila v San Franciscu in o konvenciji CIO v Bostonu.

Dalje poročilo z ozirom na sedanjo čisto med nameščenci zvezne vlade in o organizacijah, ki sta jih FBI in kongresni odsek za preiskavanje ne-American Activities dala na črno listo. In čuli bomo tudi o delovanju SANSa in ZOJSA.

Torej naj se te seje udeleži vsakdo, ako količkaj utegne, ker bo važna. Vstop prost tudi ne-članom.

Iz zapisnika prejšnje seje
Priporočano je bilo, da bi iz klubovnih zapisnikov v bodoče priobčevali vsaj izčrpnke, ker bi tako več ljudi vedelo, o čem razpravljamo, kaj sklepamo in kakšna so mnjenja posameznih članov. Za uvod k omenjenemu priporočilu priobčujemo zapisnik prejšnje seje kolikor je mogoče v celoti.

Zapisnik seje kluba št. 1 JSZ dne 26. sept. 1947.

Tajnik Frank Zaitz odpravi sejo in oznanja nominiranje kandidatov za predsednika. Nominiran in soglasno izvoljen je Milan Medvešek.

Navzoča na tej seji sta tudi Joseph Kotar in njegova soproga Ančka iz Detroita.

Zapisničarica Angela Zaitz čita zapisnik prejšnje seje. Bil je sprejet brez popravkov.

Dopisi: Prečita se pismo tajnika krajevnih organizacij Prosvetne matice in JSZ, Louis Zorkota, ki naš klub vabi, da naj pošlje zastopnike na prihodnje zborovanje; vršilo se bo v nedeljo 9. novembra ob 10. dopoldne v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu. Sklenjeno, da zastopnike volimo takoj. Dodatek k predlogu: da potrdimo za zastopnike kluba na waukeganski konferenci vse, ki bodo sprejeli nominacijo. Izmed nominiranih so sprejeli Joško Oven, Angela Zaitz, Frances Vidmar, Milan Medvešek, Joe Vidmar.

Na vprašanje, čemu Frank Zaitz ni sprejel, je pojasnil, da se konferenca PM in JSZ v tem okrožju že leta udeležuje v imenu eksekutive, upravna pa v imenu naših publikacij.

Poročilo o stanju kluba in drugih klubovih zadevah in pa o neuspešnih prizadevanjih, da bi mogli v poletju dobiti na kako nedeljo primeren vrt za prireditve piknika v korist Proletarca, je bilo na predlog Filipa Godine sprejeto na znanje.

Upravnica Anne Beniger je

priredila končno točno poročilo o dohodkih in izdatkih priredbe našega kluba, ki se je vršila v korist Proletarca v nedeljo 30. aprila t. l. Vzrok tej kasnosti je, ker mnogi vstopnice, ki jih prejmejo v predprodaji, poravnajo šele tedne pozneje. Poročilo je bilo podano v številkah za vsako stvar posebej. Tu jih navajamo le v skupnih vsotah.

Dohodkov je bilo \$900.05, stroškov pa \$450.51. Stroški odšteti od prebitka, ostanke (prebitka) \$449.54. Od prebitka se je odštelo \$62.22 za potrebnice, ki jih je imel klub za veselice še prejšnjih priredb v zalogi in se jih je na tej prireditvi porabilo in klubu plačalo zanje omenjeno vsoto (at cost). Ostanke čiste \$387.32. Od tega se je Proletarcu izplačalo v njegov tiskovni sklad kmalu po prireditvi \$300, ima torej dobiti še \$87.32 in pa kar je med tem še prišlo za vstopnice.

Vstopnice so prodajali pred datumom priredbe sledeči:

Ime prodajalca	Število vstopnic	Vsota
Anton Andres	3	\$1.80
Anne Beniger	2	1.20
Anton Garden	10	6.00
Ivanka Ladstatter	2	1.20
Matt Videgar	3	1.80
Louis Zorko	10	6.00
Louis Steblaj	4	2.40
Oscar Godina	5	3.00
John Hujan	2	1.20
John Bartol	2	1.20
Chas. Pogorelec	4	2.40
Frances Vidmar	26	15.60
D. J. Lotrich	10	6.00
John Volk	7	4.20
Frank Zaitz	5	3.00
Milan Medvešek	30	18.00
Mary Owen	5	3.00
Vinko Ločnikar	4	2.40
Leo Gralchner	5	3.00
Frances Vider	9	5.40
Angela Zaitz	15	9.00
Ernie Dreshar	2	1.20
John Rak	3	1.80
Louis Zidar	3	1.80
Anton Končan	5	3.00
Frank Groser	8	4.80
Skupaj		\$110.40

Direktni prispevki v korist priredbe	Število	Vsota
Louis Zorko		\$1.25
Angela Zaitz		1.00
Frank Sodnik		5.00
Peter in Catherine Bernik		5.00
Anna Pichman		3.00
Skupaj		\$15.25

Pod točko "V korist kluba" se je razpravljalo o možnosti, da se enkrat na pomlad spet priredi varijetni spored s sodelovanjem pevcev iz Clevelanda. Tajnik Zaitz je pooblaščen, da poizve, v koliko in pod kakšnimi pogoji bi nam od tam mogli pomagati. K stvari sta govorila Louis Zorko in Medvešek, ki sta priporočala, naj se spet obrne na Zarjo, kajti njeni pevci ter pevke so bili na naši prošli prireditvi največja atrakcija. Joško Oven z njunim izvajanjem soglasja in priporočila prireditvenemu odboru, naj se Zarjane zopet povabi k nam. To je bilo splošno mnjenje na tej seji navzočih članov in članic.

"Agitacija za naš tisk" je točka, ki je na tej seji res dobila veliko pozornosti. Anne Beniger je na vprašanje poročala, da dobimo vsak mesec več naročnikov kot pa jih odpade, a ta prirastek niti z daleč ne zadostuje za kritje tiskarskih stroškov, ki

so se v zadnjih par letih pa do sedaj zvišali, kakih 150 odstotkov.

Dolga imamo sedaj \$3.000, likvidne imovine pa nekaj stotakov in za skrajno silo imamo vloga v JSZ v znesku \$1.185, ki je bila pred leti svojina slovenske sekcije JSZ, potem pa bila prepisana direktno na JSZ. Vsota je bila ob prepisu večja, a se je je porabilo v tiskah za kritje dolga.

O stanju naših publikacij, bodisi kar se dela, obveznosti in podražitev tiče, je poročal Fr. Zaitz, da smo pritiskani ob steno z vseh strani, kajti sedaj smo v taki dobi, da bogati monopolistični tisk se bolj bogati kot prej, unijski se vzdržujejo z assementom, enako glasila vseh podpornih organizacij, in še ta imajo vzlic zagotovljenim dohodkom velike težave.

Obsežno izvaja o vseh teh stvarih tudi Joško Oven in ugotavlja, da bo treba osnovati kako večjo, na široko organizirano akcijo v korist Proletarca. Pred leti je on (Oven) priporočil ustanovitev bataljona štiristotih. Ta akcija se je prvotno obnesla, kajti oglasilo se jih je s petakom precej nad štiri sto.

Milan Medvešek izvaja, da smo pri Proletarcu večkrat zastajali kot pa napredovali. Zato moramo misliti na to, kako pritegniti v naš krog čimveč tiskih, ki so včasih že bili med nami.

Omenjeno je bilo tudi, da so deloma vzrok višjim stroškom pri listu višje plače v uradu. Fr. Zaitz ugotavlja, da so v resnici, od kar je pustil službo prejšnji upravnik, \$10 na teden nižje kot takrat. Urednik prejema po \$50 na teden. Razne liste, katere potrebuje pri svojem delu, in v ozve v tiskarno ter po drugih uradnikih opravi plačuje iz svojih plač. Upravnica prejema za knjigovodska dela vseh oddelkov, za odpošiljanje knjig, cirkularnih pisem, tirjatev, za urejanje in prevajanje glasov v listu in kolektarju, in za korespondenco, \$40 na teden. Obvladuje oba jezika in za sabo ima posebno v knjigovodstvu in pa v obveščanju z ljudmi velike izkušnje. Oba sta torej vredna večjih plač, a kjer ni, ni mogoče vzeti.

Louis Zorko opozarja, da naj bi eksekutiva JSZ in Prosvetne matice začela resno misliti na sklicanje kongresa, ker je potreben. V konvencijem skladu je \$1.477. S tem skladom smo v prošlosti krili vzporedno delegatov klubov, članom odbora ter raznim referentom in drugim predstavnikom našega delavstva pa smo dali poleg vstopnice tudi nekaj dnevnice — nizkih seveda in z omenjeno vsoto bi nam bilo s potrebno, na dolgo zasnovano kampanjo tudi prihodnji kongres dobro organizirati. Zorko pravi, da bi kar se njeja tiče rad, da bi se kongres sklicalo v kratkem, a če bo treba daljših priprav, naj se, čim se eksekutiva odloči zanj, ter mu določi datum, vsaj z razpravo in takoj prične.

Medvešek soglasja z Zorkotom, posebno ker je radi socialističnih strank po svetu veliko zmede med delavstvom. In ker so naši Slovenci med vojno in po vojni pokazali, da so tudi narodno zavedni, in ker so uvideli, da so tiste dežele, v katerih imajo laboristične stranke (v Angliji, Avstraliji, Novi Zelandiji), in socialistična stranka v Franciji, ter social-demokratske stranke v ostalih deželah zapadne Evrope napram pravičnim zahtevam Slovenije ter ostale Jugoslavije nasprotno težnje, oziroma da podpirajo Jugoslaviji sovražno politiko svojih vlad, je to imelo med našimi socialisti svoje posledice. In od mase se mi nečemo izolirati. Nato Medvešek še pojasni, kako ga je "Am. domovina" v uvodniku napadla radi njegovega pisma Statutu v Milwaukee, a priobčila ga je tako, kot da je "A. domovina" pisal za delo, česar ni še nikdar storil.

Predsednik pozove Josipa Kotarja iz Detroita, da naj i on izrazi svoje misli. Kotar se odzove in opisuje, kdaj in v kakšnih razmerah je vstopil v soc. stranko — kako so nastali razkoli, govoril je o razvoju kominterne in razpravljal o bodočnosti našega naroda. Govoril je tudi o Proletarcu, njegovem urejeva-

Cemu ne odpraviti vzrokov za vojne?

nju in taktiki. V ospredju borbe tistih Američanov, ki so za obvarovanje miru, je Henry Wallace. Kotar je prepričan, da ga naj naše napredno delavstvo podpira. In da naj gremo z duhom časa naprej.

Medvešek je dejal, da je čul o nekakšni peticiji Detroitčanov, ki apelira na upravo Proletarca, da bi se Edinost v Kanadi združila z njim. In dalje je slišal, da je bil glede tega pri F. A. Vidru tudi neki komunistični vodja.

Frank Zaitz izjavlja, da ni Proletarcev urad prejel o tem nobene peticije in da mu ni znano, če je kdo s kom imel kak pomenek radi tega.

Medvešek je omenil, da mu je bilo rečeno, da se je omenjena akcija začela zato, ker oba lista "životarita".

Frank Zaitz pravi, da kar se Edinosti tiče, o nji ne more ničesar reči, ker ne pozna njenih notranjih razmer. Životarjenje pomeni — kar se časopisja tiče predvsem to, da je list "prazen po vsebini", brez življenja in smotrov. O Proletarcu se ne more trdit, da so se ga lotile take bolezni. Urejevanje je vsakor bolj radikalno kot na pr. pittsburski Narodni Glasnik in naši dopisniki pričajo, da list ima življenje, davi pa ga seveda draginja in inflacija. Tega bremenja bi se z združenjem s kakim drugim listom, ki je prav v takih težavah, ne mogli odkriti.

Glede Wallacea Zaitz pravi, da ga visoko cenim, se udeležuje njegovih čikaških shodov in na čelo soglasja z njegovo borbo za preprečitev nove vojne. Kar se tiče Sovj. unije, ji je Wallace v svojih govorih večinoma naklonjen, a večkrat reče proti njeni vladi tudi kaj takega, kar je neupravičeno. Wallace je individualist v politiki. On je stranka zase in za njen program je le sebi odgovoren. Mi Wallaceja v našem listu omenjamo, odobravamo njegove kritike in ob enem poudarjamo, da bi moral iti dalj — delati, resno delati za ustanovitev nove stranke, ki ne bi bila polovičarska, kot so bile doslej vse druge večje takozvane "tretje stranke".

Filip Godina pravi, da bo rek sam nekaj besed prav na kratko — namreč glede podpiranja posameznih politikov. Spomnimo se LaFollettov v Wisconsinu (medike: in pa Wheelera v Montani, ko smo agitirali zanj za podpredsedniškega kandidata).

Predsednik naznani, da so s tem razpravo na tej seji končana in povabi Ančko Kotar, ako ima ona kaj pripomniti. Rekla je, da smo že mi veliko govorili, vstevši njen mož, in da nas vse lepo pozdravlja.

Zapisnik za objavo uredil Frank Zaitz.

Angela Zaitz, zapisničarica.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Međ na gornji sliki je bil se v indijanskih vojnah in službi v ameriški armadi od 1878 do 1888. Star je 68 let. Strela mu bleči kri.

Listnica uredništva

Predsednik SANSa, F. A. Vider želi, da bi mu odgovoril pisмено na sledeče njegovo pismo:

Proletarec
Mr. Frank Zaitz
2301 S. Lawndale Ave.,
Chicago 23, Illinois.

Cenjeni sodrug urednik:

Pred nekako tremi tedni Vam je bil iz urada Slovensko ameriškega narodnega sveta poslan članek, "SANS in Taft-Hartleyjev zakon", katerega sem slučajno spisal jaz, ko turednik SANSa in to na željo članov omenjene organizacije.

Ker članek do sedaj še ni zagledal belega dne v listu Proletarec, bi me zanimalo vedeti kaj se je z istim zgodilo, ker nerodno mi je odgovarjati na vprašanja, češ, zakaj se ni članka poslalo tudi Proletarcu.

Zanašajoč se na Vašo kooperacijo, upam da mi ne odrečete pismenega pojasnila, da se bom znal v bodoče po istem ravnanju in kajpada tudi pravilno na zadevna vprašanja odgovoriti.

Z sodružnim pozdravom.
F. A. VIDER
predsednik SANSa.

Članek, o katerem vprašuje SANSov predsednik s. F. A. Vider, kaj je z njim, je bil poslan tiskarni še isti dan ko smo ga prejeli. Postavljen kajpada ni bil. Imamo tam samo enega slovenskega stavca, ki naredi v svojih urah kolikor po unijskih pravilih mora, a ne izbire vselej tako gradivo, ki bi ga mi radi uvrstili v naslednji številki.

Urednik se je vsled tega že včasih potožil — kajpada brez uspeha, češ, "zračunaj vse natančno kaj naj se postavi in kaj lahko ostane." Kako pa naj človek ve, ako pošljem gradiva v tiskarno za en šilt, jutri pa dobim spet kaj zelo nujnega gradiva, in zato se dogaja, da smo imeli včas po štiri strani že postavljenega gradiva v rezervi, sedaj pa ga imamo po eno, dve in tu pa tam tudi do tri strani v rezervi, in po nekaj kolon v angleščini.

Težava pri nas je sedaj tudi v tem, da je glavni poslovođa, Fred Mesic, vsled slabega zdravja že dolgo odsoten, in enako urednik nima prilike priti v stik z L. Mesicem, ker tudi ni vselej v tiskarni kadar sem jaz v nji. Fred Mesic je umrl 11. oktobra. Več o njemu na drugem mestu.

Bili so časi, ko so pritožbe urednikov kaj zalegle. Sedaj ne več. Vprašajte Marshalla Fielda, ki je izgubil, po trditvah njegovih lastnih uredniških in knjigovodskih nameščencev, v dobi petih let, že nad enajst milijonov dolarjev pri izdajanju dnevnika "Chicago Sun". Sedaj si je pomagal z njim v drugo tiskarno in jo preplačal zato, da se je prejšnje rešil.

Fred A. Vider in vsako drugi ga bo prepričan, da urednik Proletarca nikogar ne zapostavlja, pa tudi če ga kdo še tako kritizira. Vsako soboto popoldne dobi iz tiskarne zadnje oddiske, pravzaprav vse. Z ženo jih čitata ob nedeljah, ako imata ob sobotah druge opravke. Večinoma je to delo skoncano ob nedeljah in ta material mora biti v tiskarni, ki je uro volne od urednikovega doma, v ponedeljek ob 7:30 zjutraj.

Za tiskarje je Proletarec, posebno ko je bil tiskan v Narodni tiskarni, skupno s Prosveto veliko storil. In danes tiskar prejme v zelo skrajšanih urah veliko več kot pa ves najeti štab Proletarca. Sedaj ima Proletarec samo dve osebi za vsa dela, in pa kolikor si moreta dobiti za svoje pomoči.

To je za nas breme, ker dela je več kot ga je mogoče zmago-

vati, dočim tiskar pogleda ob uri na uro in gre. Če pa nadaljuje, dobi "time and half", ali pa "double time". In ker se vsled unijskih ovir posebno v letih depresije ni dopustilo, da bi se najelo tiskarske vajence, iz starega kraja pa tiskarji tudi ne smejo več priti sem — je pred nami problem — ni slovenskih stavcev...

In to ni samo naš problem pri Proletarcu. Imajo ga več ali manj vsi slovenski listi in nekateri so že prenehali radi njega raje kot pa da bi se uredniki in upravniki upropastili duševno in fizično s tiskarniškimi kapricami in nadlegami, kakršne so ravnateljem tiskarn prav tako neljube kakor urednikom. Razlika je le, da jih oni nam računajo, kar ve vsakdo, ki ima s tiskarnami količkaj opravka.

Nekoliko zapoznala priobčitev

V tem listu je bilo že priobčeno o nesreči, ki se je dogodila soprogi Petro Benedictu v Detroitu, niso pa še bile omenjene podrobnosti (upamo, da je med tem Mrs. Benedict že okrevala).

Peter Benedict je pisal med drugim — datirano 27. sept.: Ženo sva prišla sem po sreči (namreč v Detroit) in imela sva iz Kalifornije zelo dobro vožnjo. V našem tukajšnjem domu sva dobila vse v najboljšem redu. Sinova v svojem biznisu dobro uspevata in mene pa je radostilo, ko sem se srečeval z znanci in pa s starimi prijatelji.

Toda ni je menda sreče brez nesreče. Dne 22. sept. pop. je šel moj sin na delo dva bloka od doma, pa smo imeli nesrečo. Neke insurance agent je zadel s strani našo karo. Moja žena je dobila pri tem težke poškodbe in prepeljana je bila v Mount Carmel Hospital. Tedaj so zdravniki rekli, da bo morala ostati v postelji do okrog šest tednov.

Ta nesreča je nam obisk iz Kalifornije v Michigan popolnoma skazila. — P. Benedict, 1975 Woodward Ave., Berkley, Michigan.

"List za listom pada"
Cleveland, O. — Ko je Ludvik Ogrinc preminul, so mi to telefonično sporočili. Dasiravno smo vsi pričakovali, da se mu bliža konec, vzlic temu je bil to suneč za nas.

Ludvig je obolel že aprila to leto. Prvotno je mislil, da ga napada revmatizem. To bi sicer ne bilo nič čudnega, kajti bil je dolgo let v mesarski obrti, katera je za delavce zelo vabljiva v revmatične bolezni.

A izkazalo se je, da so bili njegova resnična bolezen izraziti na možganih (brain tumor) v kateri ni bilo več pomoči zanj. Ta nesrečna bolezen je neozdravljiva. Saj do sedaj se zdravniki niso mogli priti v stik z L. Mesicem, ker tudi ni vselej v tiskarni kadar sem jaz v nji. Fred Mesic je umrl 11. oktobra. Več o njemu na drugem mestu.

Bili so časi, ko so pritožbe urednikov kaj zalegle. Sedaj ne več. Vprašajte Marshalla Fielda, ki je izgubil, po trditvah njegovih lastnih uredniških in knjigovodskih nameščencev, v dobi petih let, že nad enajst milijonov dolarjev pri izdajanju dnevnika "Chicago Sun". Sedaj si je pomagal z njim v drugo tiskarno in jo preplačal zato, da se je prejšnje rešil.

Fred A. Vider in vsako drugi ga bo prepričan, da urednik Proletarca nikogar ne zapostavlja, pa tudi če ga kdo še tako kritizira. Vsako soboto popoldne dobi iz tiskarne zadnje oddiske, pravzaprav vse. Z ženo jih čitata ob nedeljah, ako imata ob sobotah druge opravke. Večinoma je to delo skoncano ob nedeljah in ta material mora biti v tiskarni, ki je uro volne od urednikovega doma, v ponedeljek ob 7:30 zjutraj.

Za tiskarje je Proletarec, posebno ko je bil tiskan v Narodni tiskarni, skupno s Prosveto veliko storil. In danes tiskar prejme v zelo skrajšanih urah veliko več kot pa ves najeti štab Proletarca. Sedaj ima Proletarec samo dve osebi za vsa dela, in pa kolikor si moreta dobiti za svoje pomoči.

To je za nas breme, ker dela je več kot ga je mogoče zmago-

lo je prišel leta 1910. Bil je član društva "V boj" št. 53 S. N. P. J. ter organizacije veteranov (VFW).

Tu zapuša soprogo Mary, ki je, kot sem že omenil, hčerka iz Česnikove družine, hči Dorothy, poročena Kurent, sina Ronald, unuka ter mnogo drugih sorodnikov z ženinne strani. On tukaj ni imel bližnjega krvnega sorodstva. Pogreb se je vršil cilvilno 2. okt. na Lakeview pokopališče.

Udeležilo se ga je lepo število zavednih rojakov, med njimi precej trgovcev, kar je dokaz, da je bil pokojni Ludvig spoštovan med vsemi našimi ljudmi.

Njihova zavednost nam pri tem priča tudi dejstvo, da so namesto vencev prispevali v počast pokojniku vsoto čez \$170 za otroško bolnico v Sloveniji. (Imena prispevalcev so priobčena v naših dnevnikih.) S tem so pokojniku postavili lep spomenik. Saj je za vse take stvari v svojem življenju tudi sam rad prispeval po svoji moči.

Časten mu spomin, družini pokojnika pa naše globoko sožalje. Pogrešali ga bomo tudi mi, kateri smo ga poznali kot poštenjaka in miroljubnega človeka.

J. F. Durn.

Prešernov koncert bo v nedeljo 9. nov.

Chicago, Ill. — Ne dolgo tega sem iskal v arhivu Prosvetne matice, ki ma zalogo raznih dramskih del, da bi dobil kaj primerne za vpriizoritev na Prešernovi koncertni prireditvi. Pri tem sva se o naših koncertnih in dramskih predstavah menila z urednikom Proletarca Fr. Zaitzom in me povabil, da kadar bomo imeli spored je prilično izdelan, naj o njemu kaj poročam tudi v njihovem listu. Včas je kdo izmed Prešernovcev že kaj pisal in je bilo vselej objavljeno, je dejal. In tudi mišljenja se o čem drugem kot o koncertu so dobrodošla.

Torej se poslužujem te prilike in se ob enem zahvalim zanj.

Čitateljem Proletarca je že najbrž znano, da priredi zbor Prešeren svoj jesenski koncert s pestrnim programom v nedeljo 9. novembra t. l., v dvorani S. N. P. J. na Lawndale in 27. ulici. Vsi ste vljudno vabljeni! Kaj več o programu pozneje.

Kar se pa tiče mišljenja, to je pa bolj opasna stvar. Kaj naj človek tudi misli v tej dobi, ko večina sveta trpi v skrajni bedi in pomanjkanju, a na drugi strani se govori o atomskih bombah, o raznih smrtnih plinih in bacilnih bombah, ki po trditvi znanstvenikov, lahko uničijo cela mesta in v njih prebivalstvo v nekaj trenutkih?

Kaj naj veren kristjan misli, ko kleči pred oltarjem in z vsem zaupanjem molli — a pod oltarjem je skrito orožje in strelivo, naperjeno proti njemu? Oni, ki so včas po svojem duhovnem stanu učili ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, danes blagijo in hujkajo proti onemu narodu iz katerega so se rodili.

Kaj naj misli priprost delavec z znojnim delom in žuljevimi tokami, o novih iznajdbah, ki namesto, da bi mu obetale boljše bodočnost, mu pa obetajo nagel pogin?

Naj te ne prevzame moj pesimizem, dragi čitatelj! Saj sone svobode in bratstva mo izšlo, če tudi ga še sedaj zakrivajo črni oblaki laži in hinavščine.

Delati je treba tam, kjer se dela za delavski in narodni blagor.

Po naravnem procesu vsaka stvar enkrat dozori in odpade. Avtomobil in traktor sta nadomestila konje, osele še ne. Maltična je nadomestila cepe, ne pa še cepcev. Tako gre vse naprej in nikdo ne more ustaviti procesa, če tudi se mu upira z vsemi štirimi.

Navadno kadar je veliko gremenja je malo dežja. Po viharu noči navadno nastopi lep in sončen dan.

Kdor bo to čital, pa naj študira, kaj mislim; ob enem pa še opomnim — ne pozabite vabila na koncert, Poleg lepega programa in plesa po programu, se bomo lahko pogovorili tudi o tem kaj kdo misli.

Toliko za danes.
— A. Udovich.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

SANS IN TAFT-HARTLEYJEV ZAKON

F. A. VIDER, predsednik SANSa

Oni, ki so se včeraj ukazovali, delili pravico razredno in kopičili imetja zase, kakor tudi za svoje naslednike, počasi le spoznavajo, da prihaja doba, v kateri bo treba človeško družbo tako izenačiti, da bo kruha za vse in da si ga bodo tudi oni, ki se sedaj dolgočasijo v brezdelju, lahko na pošten način zaslužili. Če bi človek ne bil tako podvržen slabi lastnosti — lakomnosti, bi se do tega procesa lahko prišlo brez posebnega kričanja ali bolečin, kar koncem konca se temu izogniti ne da. Ker pa je med ljudstvom še mnogo postopavec ter egoistov, katere preletava strah pred tako socialno uredbo, v kateri bo mesto rezanja kuponov treba prijeti za resnejše delo, se ti poslužuje vse vrste zvijač in prevar za odgoditev gospodarskega preustroja. V svoji zaslepljenosti grede celo tako daleč, da raztrganim in izstradanim narodom mesto kruha ter obleke pošilja puške, kanone in municijo v upanju, da se med sabo pokoljejo in tako podaljšajo življenje sistemu privatne lastništva. Ampak vsi ljudje vendar ne ostanejo slepi za vedno! Taka demokracija kot je naša, ki jo hoče narekovati drugim narodom, kakšno naj bo njihovo politično prepričanje, ako hočejo dobiti "skorjo", ki pade z bogate miže, ni več demokracija ampak diktatura, katere se znamo še sramovati. In kdor misli, da se bodo narodi, četudi sestradani, tako ponižali, da vržejo svoje prepričanje v koš za škodelico leče, ta bo prej ali slej razočaran.

Da so gospodarske razmere v naši deželi za povprečnega delavca za enkrat še ugodne, bo mogoče resnica, ampak tudi prosperiteta za ameriškega delavca ne bo večno trpela, katerega znamenja lahko vidi oni, ki ni slep. Zelo resen korak v tem smislu je bil storjen v kongresu, ko je ta sprejel Taft-Hartleyjev protiujijski zakon, potem katerega se lahko uničijo vse strokovne unije.

Organizacija SANS je na svoji zadnji konvenciji osvojila resolucijo, v kateri je izražena naša volja za sodelovanje s strokovno organiziranim delavstvom, kakor delavstvom vobče, v boju proti omenjenemu krivičnemu zakonu. Ket je to eno izmed resnih in važnih vprašanj, ne samo za strokovno organizirano delavstvo, ampak tudi za člane SANSa, ti brez dvoma pričakujejo od nas instrukcij ali navodil za uspešno akcijo od naše strani v tem oziru. Kaj naj torej mi storimo? Za nekatere nas, ki poznamo zgodovino razrednega boja, ki preveč poznamo delavske "prijetelje" v kongresu, za katere je John L. Lewis lomil kopja pri zadnjih predsedniških volitvah, bi bil proces kaj enostaven: Takojšnja ustanovitev delavske politične stranke s popolnim socialističnim programom, kar bi bil najmočnejši odgovor republikansko-demokratski reakciji. Toda delavske politične stranke s socialističnim programom se ravno tako boje mnogi unijski voditelji pri AFL in CIO, kot profesionalni politiki kapitalističnih strank, v nekaterih slučajih skoraj še bolj. Ampak tudi mase v tem oziru niso kaj boljše. V ogromni večini slepo sledijo svojim voditeljem in ponavljajo isto, kar slišijo od njih, češ, da je socializem tujezemski ideologija, katere nama pristoja na tem kontinentu.

Kot dosedanja znamenja kažejo, se bosta pri prihodnjih splošnih volitvah, najmočnejši strokovni uniji CIO in AFL, kateri štejeta do petnajst milijonov delavcev, zopet vrgli v politično borbo s starim geslom: nagrada prijateljem in poraz sovražnikom delavstva. Vse dosedanje izneverbe politikantov v interesu delavskega ljudstva še niso spametovale unijskih voditeljev in tudi ni upanje, da jih izpametujejo prej, da pride do kakšne katastrofe. Upati je bilo, da jih strezni Taft-Hartleyjev zakon, toda kot je soditi, to še ni dovolj drastična zaušnica.

Koncert "Zarje"

Cleveland, O. — Pevski zbor "Zarja" priredi kot običajno svoj jesenski koncert na Zahvalni dan 27. novembra v auditoriju Slov. nar. doma na St. Clairju. Prične se ob 4. popoldne. Kot vsako leto, bo tudi letos izvršen spored. Proizvajane bodo nove lepe pesmi, ki so izšle iz nove prerokovane domovine in tukaj med nami še neznane. Za nameček bo pa tudi vprijeti Cerjanova opereta "Ponočnjaki". Bolj natančen spored koncerta bo opisan pozneje. Sedaj

O NOVIH KROŽKIH PROGRESIVNIH SLOVENK IN DRUGO

Poroča gl. tajnica PS, Josie Zakrajšek

Letošnji september bo zelo pomembna točka v zgodovini Progresivnih Slovenk, ker so bili v tem mesecu (septembru) ustanovljeni kar trije novi krožki naše organizacije.

Na spodbudo Mary Musich in s pomočjo Mary Rodich se je zbralo na sestanku 30 naprednih slovenskih žena iz West Allisa in Milwaukeeja, da ustanove krožek PS. Ta seja se je vršila 16. sept. v dvorani National kluba v Milwaukeeju.

Članice so z navdušenjem sprejele načelno izjavo in pravila, ki določajo delovanje ter namen organizacije. In vsaka je vestno obljubila privedi eno ali dve novi članici na prihodnjo sejo.

V prvem odboru so, Mary Musich, predsednica; podpredsednica Mary Shular; tajnica Anna Puncar, 2107 S. 65th Street, West Allis; blagajnica Mary Sterle; zapisničarica Angela Ohojak.

Nadzorni odbor: Mary Rodich, Josephine Krsic in Rose Musich.

Prosvetni odbor: Mary Gorin, Agnes Medved in Tončka Buntek.

Ta krožek je dobil št. 8 in izdan mu je bil čarter Progresivnih Slovenk Amerike.

Članice so sklenile, da naj bo članarina 30c mesečno. Od tega gre 20c v centralno blagajno, 10c pa ostane krožku za njegove izdatke. Seje se vrše vsak tretji torek v mesecu v dvorani National kluba, 725 West National Ave., Milwaukee.

V sredo 17. septembra so naše napredne žene v Chicagu sklicale sejo za ustanovitev krožka. Vršila se je v Slov. delavskem centru. Glavno vlogo pri sklicanju seje je imela Frances Vider in sodelovale so Anna Medvešek, Anne Beniger, Minka Alesh, Mary Thaler, Louis Harman, Mary Andreas, Antoinette Urbanc, Frances Vidmar, Louise Rabaus, Anne Sanneman in Angela Zaitz.

Navzočih je bilo okrog 70 slovenskih naprednih žen in deklet iz Chicaga, Berwyna, Cicera in Clarendon Hillsa. Že na ustanovni seji se je upisalo za pristop 72 žen in deklet, med njimi par tih, ki so sporočile, da niso utegnile priti, a naj se jih vseeno vpiše za ustanovne članice.

Pri točki, "Pojasnili, vprašanja in odgovori" je bilo zelo živahno, kar priča, da se res zanimajo za svoj novi krožek in za centralno organizacijo Progresivnih Slovenk ter za njeno delo. Pazio so sledile poročila o teh njenih aktivnostih in bile vesele ob ugotovitvi, da je ambulanca, za katero so PS nabirale

hočemo le publiko opozoriti, da si zapomni datum in se pripravi za Zarjin koncert. Pevci in pevke Zarje se živahno pripravljajo za ta dan in skušajo pripraviti vse najboljše, da bodo navzoči imeli čim več užitka. Pesmi, ki jih bo Zarja proizvajala, bodo globoko segajoče. Zamišljene so, da spodbujajo delavca do razredne zavesti in boja napram krivičnemu svetu današnje dobe, ki pritiska delavca k tlom in ga hoče zaslužiti kot je bilo v fevdalni dobi. Zarja ni samo pevski zbor — ima tudi cilj, za katerim gre in vzpodbuja ljudstvo do prave zavesti, da se prebudi in da bo enkrat svobodno in sam svoj gospodar.

Zarja je bila nekaj eden najboljših slovenskih zborov tukaj, ali zaradi nepoznanja njenega cilja jih je veliko odstopilo in so se pridružili k drugim pevskim zborom ali pa prenehali z aktivnostmi v kulturnem življenju; kljub temu pa ima še zmeraj dobre moči in uživa priznanje pri zavednih delavcih in občinstvu v splošnem. Zato Zarja apelira, na vse one, ki imajo veselje do petja in posluha, da se ji pridružijo in ji pomagajo do boljše krožke napredka. Na splošno publiko pa apeliramo, da si rezervirajo Zahvalni dan za poset koncerta, ki vam bo nudil nekaj ur izvirnega užitka. Vstopnina je predprodaja 85c in pri blagajni \$1. Kar se pa tiče druge postrežbe, bo tudi kot običajno vse pripravljeno. Več podrobnosti o koncertu boste čitali pozneje. Torej na svidenje!

Pub. odbor.

O NOVIH KROŽKIH PROGRESIVNIH SLOVENK IN DRUGO

Poroča gl. tajnica PS, Josie Zakrajšek

Letošnji september bo zelo pomembna točka v zgodovini Progresivnih Slovenk, ker so bili v tem mesecu (septembru) ustanovljeni kar trije novi krožki naše organizacije.

Na spodbudo Mary Musich in s pomočjo Mary Rodich se je zbralo na sestanku 30 naprednih slovenskih žena iz West Allisa in Milwaukeeja, da ustanove krožek PS. Ta seja se je vršila 16. sept. v dvorani National kluba v Milwaukeeju.

Članice so z navdušenjem sprejele načelno izjavo in pravila, ki določajo delovanje ter namen organizacije. In vsaka je vestno obljubila privedi eno ali dve novi članici na prihodnjo sejo.

V prvem odboru so, Mary Musich, predsednica; podpredsednica Mary Shular; tajnica Anna Puncar, 2107 S. 65th Street, West Allis; blagajnica Mary Sterle; zapisničarica Angela Ohojak.

Nadzorni odbor: Mary Rodich, Josephine Krsic in Rose Musich.

Prosvetni odbor: Mary Gorin, Agnes Medved in Tončka Buntek.

Ta krožek je dobil št. 8 in izdan mu je bil čarter Progresivnih Slovenk Amerike.

Članice so sklenile, da naj bo članarina 30c mesečno. Od tega gre 20c v centralno blagajno, 10c pa ostane krožku za njegove izdatke. Seje se vrše vsak tretji torek v mesecu v dvorani National kluba, 725 West National Ave., Milwaukee.

V sredo 17. septembra so naše napredne žene v Chicagu sklicale sejo za ustanovitev krožka. Vršila se je v Slov. delavskem centru. Glavno vlogo pri sklicanju seje je imela Frances Vider in sodelovale so Anna Medvešek, Anne Beniger, Minka Alesh, Mary Thaler, Louis Harman, Mary Andreas, Antoinette Urbanc, Frances Vidmar, Louise Rabaus, Anne Sanneman in Angela Zaitz.

Navzočih je bilo okrog 70 slovenskih naprednih žen in deklet iz Chicaga, Berwyna, Cicera in Clarendon Hillsa. Že na ustanovni seji se je upisalo za pristop 72 žen in deklet, med njimi par tih, ki so sporočile, da niso utegnile priti, a naj se jih vseeno vpiše za ustanovne članice.

Pri točki, "Pojasnili, vprašanja in odgovori" je bilo zelo živahno, kar priča, da se res zanimajo za svoj novi krožek in za centralno organizacijo Progresivnih Slovenk ter za njeno delo. Pazio so sledile poročila o teh njenih aktivnostih in bile vesele ob ugotovitvi, da je ambulanca, za katero so PS nabirale

ročala njegova tajnica Josephine Tratnik.

O tem so pojasnjevali ter razpravljali tudi Josie Zakrajšek, glavna tajnica Progresivnih Slovenk, Andrew Vidrich, član gl. porotnega odbora SNPJ, predsednica krožka Progresivnih Slovenk št. 10 in drugi. Vsi so poudarjali, da je potreben tak obrambni odbor tudi v Johnstownu, ki bi pomagal s prostovoljnimi prispevki v obrambi našega naprednega tiska, kateremu reakcija streže s tožbami in denunciacijami po življenju.

Podružnica je bila ustanovljena in v začetni odbor, ki ima nalogo voditi delo do bodočih sej, so bili izvoljeni, predsednik Andrew Vidrich; tajnica Mary Vidmar, 328 Boyer St., Johnstown, Pa.; blagajnica Johana Klucar; zapisničarica Mary Ukmar.

Publičijski odbor: Jerry Gorenc, Andrew Vidrich in Mary Vidmar.

Nadzorni odbor, Tony Ukmar, Mary Lunka in Louis Omerza. Članice Progresivnih Slovenk so takoj vzele nabiralne pole in si razdelile distrikte, v katerih bodo nabirale prispevke. Vsem, ki jih pridejo obiskat, priporočamo, da jim ne odrečejo.

Ustanovne seje krožka PS št. 10 in Odbora za svobodni tisk so se udeležile gl. predsednica Progresivnih Slovenk Cecilia Subelj, dalje Anna Azman, Ursula Mulaj, Josephine Meznarič, Josephine Tratnik, Helen Mikuš in podpisana.

Imele smo se prav prijetno, za kar se moramo zahvaliti Mary Vidmar ter njenim prijateljicam Johani Klucar in Mary Kovačevići, ker so nam tako imenitno stregle.

H koncu se hočem zahvaliti našim ženskam v West Allisu in v Chicagu za vso gostoljubnost, ki so mi jo naklonile. Naj cmenim pri tej zahvali posebno Mary Musich v West Allisu, Frances Vider v Chicagu in Mary Vidmar v Johnstownu.

Zeleti je, da gredo vse naše nove članice na delo za povečanje svojih krožkov. Izkoristimo pravice, ki jih nam daje ta dežela, pravilno in uspešno. Stopajmo z duhom časa naprej tako, da ustanovimo v vsaki naselbini krožek naše dične organizacije "Progresivnih Slovenk Amerike".

Članicam Progresivnih Slovenk je jamčena v njih organizaciji popolna svoboda verskega, filozofičnega in političnega prepričanja. Lahko rečemo, da smo mi edina demokratična organizacija slovenskih žena, ki svojim članicam jamči tako svobodo. Torej ne bi smela nobena napredna Slovenka ostati izven naših vrst.

Kaj pravite k temu klicu Progresivnih Slovenk v naše napredne rojakinje v New Yorku, Detroitu, Sheboyganu, Strabaniu, Waukeganu in drugod? Ali ne mislite, da je tudi v vaših naselbinah že čas ustanoviti krožke Progresivnih Slovenk?

Za vsa pojasnila se obrnite na gl. tajnico Josie Zakrajšek, 7603 Cornelia Avenue, Cleveland 3, Ohio.

Ne pozabite, da so Progresivne Slovenke za vsako dobro in koristno akcijo in zato potrebujemo tudi vašega sodelovanja!

Josie Zakrajšek, gl. tajnica Progresivnih Slovenk.

150 nagrad vam je nudenih

Priložnost imate dobiti tisoč dolarjev vreden television-radio fonograf ali pa kak drug izmed 149 predmetov, ki bodo oddani v kontestu, za \$10,000 od električne družbe. Ta kontest se vrši v razstavi pod označbo "Fall Salute to Electrical Living". Udeleženci tega kontesta niso obvezani kaj kupiti. Glavno je, da se ga udeležijo. Vse kar jim je treba storiti je, da napišejo do 50 besed k že obstoječemu besedilu, kako čimboljše "električno živeti zato..."

Lahko v ta namen uporabite pole, ki jih dobite v trgovinah, katere so omenjene v oglasu Electric Association, ki je objavljen v tej številki.

Prva nagrada v tem kontestu je kot že omenjeno za kombinirani television-radio-fonograf aparat v vrednosti \$1,000. Druga nagrada je električni refrigerator in skupni vrednosti \$650. In tretja nagrada je namizni television aparat, vreden \$450.

Čitateljem v zapadni Pennsylvaniji

Hermine, Pa. — Današnje poročilo bo nekoliko drugačno, da si sem vrnil iz agitacije po sosednem Ohio. Smatram pa, da bo predmet tega poročila vseeno važen za čitatelje Proletarca, zlasti pa nam v zapadni Pennsylvaniji, kjer se baš sedaj razvija zelo živahna in važna politična akcija.

Dne 2. oktobra sem se vrnil iz Ohia in kot običajno ustavlil v uradu American Slav Congressa v Pittsburghu, da sem prisostvoval na seji eksekutive, kjer so razpravljali o jesenskih prireditvah, ki so zelo važnega pomena tako za Slovence kot vse ameriško ljudstvo.

Prva prireditev se je vršila v petek dne 17. oktobra. Predmet predavanja je bil: "Forum on Citizenship."

Wallace bo govoril v Pittsburghu

Dolgo pričakovani obisk Henry A. Wallaceja je tu. On bo govoril v torek zvečer dne 10. novembra in sicer v Syria Mosque dvorani v Pittsburghu. Vsi vemo, da je Wallace s svojimi resnimi govori elektriziral vso Ameriko in dvignil upanje liberalnim krogom in delavstvu, da se bo morda vendarle do prihodnjih volitev predsednika in kongresa "nekaj skuhalo", nekaj takega, po čemer smo vsi že dolgo časa hrepneli: Neodvisna, progresivna politična stranka s praktičnim ljudskim programom, da se zaustavi reakcija in vojno podžiganje, da se ohrani socialno zaščito in deželo vrne na Rooseveltovo politiko, to, kar Wallace zahteva na vseh njegovih shodih širom Amerike.

Naši čitatelji se dobro zavedajo važnosti Wallacejevih go-

vorov, ki so temeljito pretresli vojne huskače in sovražnike Slovanov, ki so neumorno na delu za pravično preureditev in poravnano težkih vprašanj.

Najeta je največja dvorana, toda vemo, da bo premajhna, pa zato že sedaj svetujem, da si prej preskrbite sedeže. Cene so različne in vstopnice lahko dobite pri meni. To storite takoj. Na vsak način pa si rezervirajte cmenjeni datum samo za Wallacea, ker je najglasnejši glasnik za mir in sporazum v uri, ko si odločuje usoda vsega sveta, bodočnost svobode in sigurnosti.

Adamič-Robeson prideta

Ravno tako važen je prihod našega pisatelja Adamiča in Robesona, ki nastopita skupaj na programu dne 5. decembra v Carnegie Music Hall. Adamič poznamo in ne potrebuje nobene predstave od moje strani. Robeson je pa pevec svetovnega slovesa in bo zapel take pesmi, kakršne zna in želi samo on kot resnični ljudski umetnik. Obenem bo tudi govoril, ker on ne vseh koncertih vedno poudarja potrebo sloge in edinstva, da se zaustavi fašizem in diskriminacija nad črnci in tujerodci.

Predmet Adamičevega govora mi ni danes še znan, toda mi vemo, da si bo izbral najvažnejši predmet, da se bo potegnil za one ideale, katere smatra, da so v nevarnosti, da bo dvignil svoj mogočen glas za navadnega ameriškega državljana in delavca.

Torej si moramo rezervirati 5. decembra za Adamiča in Robesona. Ker bo to lep večer zabave in političnih razprav, bi svetoval, da si naselbine preskrbijo vstopnice in transportacijo že prej, da bo več ljudi lahko slišalo oba umetnika, ki se trudita za ljudske interese.

Pri zaključku bi omenil, da je to nekaj novega in prekoristnega za vso okolico. Poleg tega sem opazil, da je vse to organiziral American Slav Congress, ki ima zelo sposobno in energično vodstvo, ki razume dobo in krizo, v kateri živimo. Te prireditve ne bodo odvisne samo od Slovanov, ampak je združena akcija vseh svobodoljubnih mož in žena iz mlajše in ameriške publike, ki so končno spoznali, da je treba skupnega dela, ako hočemo ohraniti svobodo in demokracijo. To je tudi glavni razlog, da se vse te prireditve vršijo v velikih dvoranih, povezani z vsemi naprednimi Amerikanci, na delu za iste ideale, za katere so se borili vsi pošteni voditelji od Washingtona do Roosevelta, Wallacea in Adamiča.

Anton Zornik.

Ako verujete v poslanstvo "Proletarca", priporočajte ga znanec in prijatelj v naročitev ob vsaki priložnosti.

Ako je številka v oklepaju na vašem naslovu nižja kot pa je tekoča številka Proletarca (vidite jo na prvi strani), pomeni to, da vam je naročnina potekla. Prosimo, da jo obnovite.

\$10000 in ELECTRICAL APPLIANCE Awards

in the FALL SALUTE to ELECTRICAL LIVING CONTEST

150 ELECTRICAL APPLIANCE AWARDS

Easy to Enter... Nothing to buy

FINISH THIS STATEMENT IN 50 WORDS OR LESS:

"I want to live electrically because..."

Obiščite trgovca, ki prodaja električne naprave in ki je član organizacije Electric Association, še danes! Poizvedite vse o tem velikem kontestu! Lahko dobiti krasne električne aparate! Oglejte si električne aparate razstavljene pri vašem električnem trgovcu in vprašajte za podatke, nato pa povejte zakaj hočete živeti v električnih napravah! Ničesar ni treba kupiti. Vaš trgovec (ime spodaj) vam bo dal zastoj knjižico Contest Guide in zadevno polo.

SOL ELLIS & SONS, Inc.
4606 W. Cermak Road

MEDEN ELECTRIC CO.
1804 W. Cermak Road

GOLDBLATT'S
All Stores

ELECTRIC ASSOCIATION

37 SOUTH WABASH

CHICAGO 3, ILLINOIS

Serving the Electrical Industry in Northern Illinois

Slow Strangulation of Small Papers

The publishers of large city newspapers who have spent the best part of two decades barking about the freedom of the press have an opportunity at last to do something besides talk. The 200 large newspapers which control some 85% of the supply of available newsprint could, if they liked, share some of this essential material with the 17,000 small papers which are struggling to keep alive on the remaining 15 per cent. However, there is no sign as yet that these stout defenders of press freedom have any intention of extending a helping hand to their brethren in the profession. In fact, the evidence seems to point the other way, for the metropolitan papers using the bulk of the newsprint are growing fat, not lean.

The result is that the 17,000 small papers, including many co-op, farm and labor publications, are now feeling the pinch more than they did during the war when newsprint was rationed by the government. The pressure to remove government control was brought by the American Newspaper Publishers Association. At the time the ANPA declared, "The newspapers of the United States will see that no newspaper suspends publication for lack of newsprint. Moreover, a news release put out by the Civilian Production Administration was equally reassuring, "Mr. Small emphasized," the release stated, "that in the event the voluntary plan breaks down and newspapers are threatened with suspension of publication, his agency will act promptly to reinstate newsprint controls."

In the face of these promises, large newspapers in New York City, for example, have increased in circulation and weight while some 50 small publications in that area have been cut 50% or more and a number have had to suspend.

Such conditions comprise a free press threat that might well make the American people shudder with apprehension. It is a form of slow strangulation, tightening around the throat of the most liberal and progressive elements in the nation.

Lots of large newspapers run plenty of material that could be dispensed with entirely. They could be more economic in their use of newsprint. They could, but of course they will do no such thing!—THE CO-OPERATIVE CONSUMER.

A Little of Everything

Senator Taft's foreign-policy speech was a remarkably eclectic performance, having in it a fair amount of Hoover, a bit of Wallace, and even a dash of Vishinsky, but with enough in contradiction to all these to leave it essentially a Taft product. Like Hoover, the Senator thinks we have been much too harsh on the Germans, who, within liberal bounds, should be freed at once to develop their economy, with no further denazification nonsense on our part. He believes that "our one justification" for entering the war was the belief that "German success would ultimately threaten our own freedom," but "we face a condition in the world today not much less threatening than existed in 1940." The menace does not come from the Soviet Union, as one might have anticipated. Taft does not believe that "Russia intends, or desires, a conquest by force of arms of additional territory" or that it would "give serious consideration" to a fighting war. The threat comes from communism, from which "we face a curious form of aggression." And how are we to combat it? Not economically. Loans, limited to specific advantage—might be "helpful," but "let us not overestimate the power of money." Neither do we meet the threat by military power. Taft makes a sly dig at potential rival Eisenhower, suggesting in Wallace-like language that our military establishment is already inflated "unless we want to fight the Russian millions in their own backyard." As for the United Nations approach, Taft is for it, but he holds with Vishinsky that abandoning the veto is out of the question. Moreover, "the battle of ideologies" must be fought out "in each country by the people of that country." In the end, then, the Taft foreign policy is twofold: "maintenance of peace so long as conditions do not threaten" our own country, and a showdown on communism here at home, with special attention to the New Dealers, who have been trying "to move our system well over toward that of Russia."—The Nation.

MISEMLOYED LABOR MADE FOOD SHORTAGE

FORECAST: Meatless Days and
Wheatless Days
And Eatless, Sweetless Days
Until we get some Cheatless
Days.

The President appoints a Citizen's Food Committee to curb the High Cost of Living. To head it he appoints Charles Luckman, president of Lever Brothers, of Spry and B. O. Lux and Swan and soap opera fame. Mr. Luckman accepts with a little speech:

"Mr. President, the people of America have never failed in the accomplishment of any war. They will not fail in this war on hunger. On their behalf we pledge our most earnest endeavors."

Then Mr. Luckman raises the price of Lever Products, including Spry, another 10 per cent!

The government says the price of eggs is too high. They got that way because the government has bought up and put into cold storage some 60,000,000 pounds of eggs to keep the price up. It will not put them on the market because that would bring the price down.

The government says the price of potatoes is too high. This year like last, the government has been keeping the price of potatoes up, causing potatoes to be planted that it knew would have to be destroyed, and arranging for their destruction.

The government says all food must be saved. To save it, it must first be harvested. Foodstuffs have gone to waste at its point of origin because there were not enough agricultural workers. There was a shortage of labor for two reasons: 1) The government has a lot of people on its payroll who are doing nothing, and it encourages the employment of other workers at useless tasks; 2) wages for agricultural labor have been too low, and

the government by attempting slavery in Texas and going into the strike-breaking business in California, helps to keep agricultural wages so low that food wastes where it is grown.

Look around at the large wholesale fruit and vegetable markets—and you will see more waste of food—waste that comes from trying to hold everything for a still higher price.

If mankind hungers in the second and third year after the war is over, it is not because of any inordinance of nature; it is because of the foolishness of man.

From Industrial Worker.

Brewers Are Blamed

Barkeepers Say 10-Cent Glass of Beer is on Its Way Out

Is the 10-cent glass of beer on its way out? Barkeepers in New York and other cities say that is an imminent possibility. The reason? Brewers have been jacking up the price of beer until it is no longer profitable to sell a glass at 10 cents.

Just recently New York brewers hiked the price of a half barrel 62 cents and cases of tinned and bottled beer 10 and 15 cents. Washington brewers promptly followed suit.

Tavern keepers say that heretofore they have met price boosts by reducing the size of glasses, but, as one declared, "If we cut them again we'll be using thimbles."

Higher prices, apparently, have had no effect on consumption. The Bureau of Internal Revenue reports that last July 1,325,278 more barrels "went down the hatch" than in the same month of 1946.

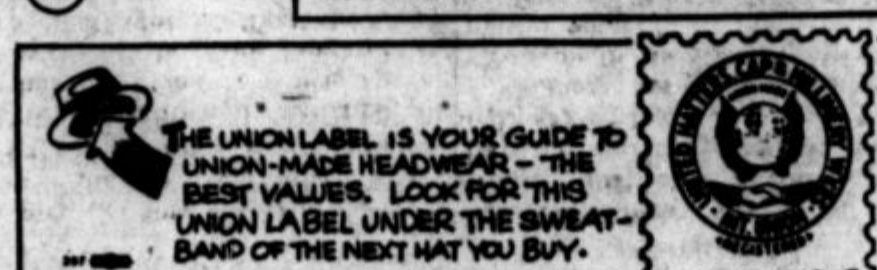
"The public has come to expect the impossible in pictures," asserts a motion picture producer. "If so, the public is rarely disappointed."—Cincinnati Enquirer.

THE MARCH OF LABOR

THE COST OF GOVERNMENT IN THE U.S. IS ABOUT FIFTY BILLION DOLLARS YEARLY—INCLUDING FEDERAL, STATE, AND MUNICIPAL AGENCIES. PRIOR TO WORLD WAR II THE COST WAS ABOUT TEN BILLION.

THE ACCIDENT RATE FOR HOUSEWIVES IS MUCH HIGHER THAN FOR WOMEN WORKERS.

20,000 Guilty

More than 20,000 business establishments violated the Wage-Hour Law last year and illegally withheld more than \$18,000,000 in wages.

That's what the Wage-Hour Division of the Department of Labor reported recently—and it admitted frankly that the law had not been enforced rigidly.

To our way of thinking, 20,000 law violations constitute a major scandal, and the withholding of \$18,000,000 in wages from American workers is quite a swindle.

We can imagine what would have happened if 20,000 labor unions had been found guilty of sharp financial dealing. Great condemnation would have been heaped on them—and justifiably so.

That's one reason we were so interested in noting the great calmness with which the press and radio accepted the Wage-Hour Law report.

And we'd like to know what the number of violators would have been listed at if the Wage-Hour Division had had an adequate enforcement staff.

FREEDOM TRAIN

By JOSEPH PAULL
For Federated Press

At nine o'clock all the occupants of the Freedom Train began to retire for the night. The guard shooed out the stragglers, covered the showcases with dark velvet covers, shut all the lights.

From a specially elevated sterling chest there came all at once the familiar giggle of Bill of Rights. Constitution, lying right beside him raised herself on her Article III, adjusted her lorgnette and fastened upon him a scorching glare. "What's so funny?" she demanded.

Bill of Rights only laughed all the harder. "Oh... it was so funny..." he said, laughing so hard his Right of Trial by Jury began to quiver. "Didn't you see that senator here this afternoon?" he gasped. "Why, that old windbag didn't know me from Adam. His secretary had to whisper my name to him. And no wonder, the way he breaks at least one of my rules every day. But then that speech he made about democracy..."

"When you're as old as I am you'll get used to that," said Declaration of Independence a little haughtily. She was about to repeat her favorite story about the Tory who had signed her and then made a fortune selling provisions to the British army when she was interrupted by the sound of heavy, low sobs coming from beneath the train.

"That's Wagner act crying again," said Bill of Rights. "Poor kid, he cries himself to sleep every night. He feels so miserable about being left out, he's been following the train everywhere we go." Beneath the train, Wagner act's sobbing ceased. "Of course it's mean to leave me behind!" he shouted. "I'm tired of being picked on. I'm just as good as the rest of you, and just as important. But they all laughed when somebody suggested taking me. They said when Taft and Hartley got through with me I wouldn't even rate storage space in the Congressional library." And again he burst into sobs.

"Now, now, comfort yourself, child," said Constitution. "You should have seen what they tried to do to me when I was your age!" "And when I was born, some people said they would impeach Lincoln," Emancipation Proclamation said soothingly. "Some of the best people, too."

"I had it worst of all," Declaration of Independence put in. "When Jefferson presented me they wanted to tear out my life, liberty and pursuit of happiness. And they said I was written by foreigners."

"They call me un-American..." Wagner's act put in.

"That's old stuff," interrupted Bill of Rights. "Wait till you see what they call you when they really get mad. But it doesn't mean anything in the long run. Every Congress still takes pokes at me, and sometimes they'd like to do worse. But the people kind of like me and stick by me, even if I do say so myself."

Wagner act was brightening. "You mean they can't kill me no matter what?"

"Hell no," said Bill of Rights. "There are things in you that people started fighting for almost as soon as they finished fighting for me. They couldn't lick you without licking me. And let them just try that!"

With this, Bill of Rights turned over and pulled his drape up over him. "Now let's go to sleep," he said. "I have to listen to another senator tomorrow. It'll be a tough day."

Cold Reception for Bevin's Gold Bid

Ernest Bevin's invitation to the American people to finish the job of bankrupting themselves by playing the role of the Good Samaritan met a quick comeback from Compton I. White, Boise, Idaho, former chairman of the House Committee on Coinage, Weights and Measures.

Pointing out that it would be "disastrous" for America to attempt to play Santa Claus with the \$12,500,000,000 gold hoard buried at Fort Knox, Ky., White said the British Empire has a proven unmined gold reserve of \$24,500,000,000 and unmined diamonds worth nearly \$9 billion.

We don't want to wish upon Britain any diversion of labor from the manufacture of products for export, which seems to be about the only thing the British government holds essential to economic recovery. But we agree with Mr. White that it looks to a man up a tree like Britain would make some effort to mine its gold reserves to meet its financial needs rather than depend solely upon the charity of others.—United Mine Workers Journal.

The Last Word

By DUFFY

They say (I don't know who the "they" might be) that opportunity knocks but once at one's door. Be that as it may, many a man has missed an opportunity.

This is recalled to mind by a recent story in a national magazine of a hard working tractor operator in England who dug up a million dollars' worth of rare Roman silver, neglected to report it to the police and thereby lost the million, which he would have had by law if no one had claimed it. It had been buried for 1600 years.

I'm not sure but I think it was Mark Twain who refused to invest \$500 in a gadget some "lunatic" named Bell had invented. Twain said it couldn't work, and even if it did it wasn't worth the \$500. That lunatic Bell happened to be not a lunatic but Alexander Graham Bell and his invention founded many a telephone fortune and made many a millionaire.

Quite a few years ago, about fifty or sixty, a mechanic went to a large number of his friends and tried to get them to invest in his plan to build a horseless carriage cheap. A few invested, most of those he approached insisted the guy was nuts and wouldn't have anything to do with him. One fellow invested \$2,000 in the idea, though, and sold out some years later for about \$15,000,000. He was the late Senator James Couzens of Michigan, and the inventor-mechanic was Henry Ford.

Even the Indians many, many years ago used bad judgment and missed an opportunity. They sold the whole island of Manhattan for \$24 worth of beads. If you EARNED \$24 a second you wouldn't earn enough working every second of the day for ten years, to buy Manhattan today. (That's about \$7,600,000,000 altogether so don't bother to work it out.)

Bernard Baruch once missed an opportunity he had been waiting for weeks—and made a million dollars by missing it. He was ready to buy a lot of stock he had sold "short" the minute it went down and he would have made a cool \$50,000, but the day the stock started down was a holiday for him and he couldn't go into the market. He waited until the next day or so and instead of making \$50,000, he made about a million.

They tell a story once of an immigrant who was hired to be the janitor in a church. The church fathers wanted him to sign an agreement for the job, but the immigrant couldn't write so he didn't get the job. He got a push cart, peddled, bought a house, sold it at a profit, bought a building and sold that and wound up with a million bucks on his hands from his investments and he still couldn't read or write.

(Fathers and Mothers—don't let the children read that one, they may want to quit readin' and writin' in school.)

Some fellows grab opportunities, though, and while they may not cash in on them, they helped the world. Take the Chinese boy whose pig house burned down, burning his little pig. He accidentally burned his finger on one of the burnt pigs, stuck it in his mouth to ease the pain and lo—he discovered the luciousness of roast pig.

A fellow named Goodyear was another to take advantage of an opportunity. He was working with some chemicals, dropped some on a hot stove and noticed what happened to the rubber stuff he was working with at the time. And he thereby discovered vulcanization and founded a tremendous industry.

Poverty is no disgrace to a man but it is confoundingly inconvenient.—Sydney Smith.

"You American girls do not have as healthy complexions as we have," remarked the English hostess. "I don't understand why our society men take such a fancy to your white faces."

"It isn't our white faces that attract them," replied the American girl, "it's our greenbacks."

Of Course We'll Buy "Selectively"

We are quite certain that the American people, both rich and poor, will act favorably upon President Truman's suggestion that they meet the world food crisis by buying food selectively. We have taken a census of our neighbors and have received some satisfying assurances.

Mrs. Brown, who is feeding her husband and three growing kids on the \$38.47 the old man is able to bring home each week—when he works full—has promised to select just as little as possible of everything and nothing at all of some items that are found in the food stores.

"Now that Mr. Truman has spoken, I shall not select porterhouse steak or center cuts of ham when I go to the butcher shop," she said. "Neither will I put French pastry in Mr. Brown's lunch pail. As to clothes, I shall buy only the cheapest and our family will help provide coal for Europe by shutting off all the rooms that can't be heated by the kitchen stove."

"Come to think of it," she added, "we have the jump on the President, because that is what I've been doing ever since enterprise was freed from un-American price controls."

Mr. Van Schmittmont, who lives across town and owns a couple of factories, also agreed to be selective.

"I have instructed the housekeeper to serve me and the madam with only such items of food as the poor can not use," he proudly asserted.

"Since working people use oleomargarine, we shall leave it all for them and eat only the best creamery butter available. We'll also use the same principle in ordering meats. Only the choicest cuts for us from now on. Since wage earners seem to prefer hamburger, frankfurters and stew beef, we'll select none of it ourselves."

Mr. Van Schmittmont also explained that he will not select many garments this winter, since he already has several rooms full of cold-weather tweeds and a good supply of shoes.

"We will conserve fuel by buying none at all," he informed us, "since we shall close the house next week and live in Bermuda until close to Memorial Day."

★ ★ ★

We are happy to report the above examples of co-operation and class coordination. Both Mrs. Brown and Mr. Schmittmont were manifesting the true American spirit which has made this country great. We are confident that all our readers will "get in the groove with Truman" and not only select only such food as they are able to buy at the present high prices, but also keep their insurance policies in order so that they can have a decent American funeral (selective, of course) when they are called upon to die for the preservation of the good old profit system.—Reading Labor Advocate.

WHO IS LOYAL TO AMERICA?

Under this striking title, Henry Steel Commager, noted professor of history at Columbia University, has an article in the "Harper's Magazine," conservative monthly, warning Americans against the spreading of witch-hunting, thought-control legislation and "loyalty" probes as being opposed to the American tradition.

"In the making," says Prof. Commager, "is a revival of the red hysteria of the early 1920's, one of the shabbiest chapters in the history of American democracy."

Asks Prof. Commager: "Who are those who set the standards of loyalty?" To which he replies: "They are the Rankins and Bilbos, officials of the DAR and the Legion and the NAM, Hearsts and McCormicks. May we not say of Rankin's harangues on loyalty what Emerson said of Webster at the time of the Seventh of March speech: 'The word honor in the mouth of Mr. Webster is like the word love in the mouth of a whore'."

Blasting reactionary efforts to suppress criticism and regiment public opinion through loyalty pledges, Prof. Commager says:

"They distract attention from activities that are really disloyal, and silence criticism inspired by true loyalty. That there are disloyal elements in America will not be denied, but there is no reason to suppose that any of the tests now formulated will ever be applied to them. It is relevant to remember that when Rankin was asked why his Committee did not investigate the KuKlux Klan he replied that the Klan was not un-American, it was American!"

American labor will agree with Prof. Commager when he writes that the disloyal ones are "Those who deny freedom of speech and of the press and of assembly. Those who press for special favors against the interest of the commonwealth. Those who regard public office as a source of private gain. Those who would exalt the military over the civil. Those who, for selfish and private purposes stir up national antagonisms and expose the world to the ruin of war."

One the most sinister lies ever told the people by the press and radio is the idea that loyalty to America is identical with the capitalist (misnamed "free enterprise") system. It is good to hear this outstanding American say: "Certainly it is a gross perversion not only of the concept of loyalty but of the concept of Americanism to identify it with a particular economic system."

"If Americanism is equated with competitive capitalism," continues the learned professor, "what happens to it if competitive capitalism comes a cropper? If loyalty and

private enterprise are inextricably associated, what is to preserve loyalty if private enterprise fails? Those who associate Americanism with a particular program of economic practices have a grave responsibility, for if their program should fail, they expose Americanism itself to disrepute."

It is re-assuring to hear these profoundly significant words coming from a person whose reputation as an American and as a man of learning is unquestioned.

These NAM goose-steppers who would trample under foot the American tradition of protest and revolt are no different than the big industrialists of Europe who betrayed their countries to the Nazis. The majority of our big shots know no loyalty except to their money-bags. When the chips are down and when the country's defense is really at stake, it is the common man, the worker, the farmer and the grocery clerk, who really come through with flying colors.

This was the experience of World War II in Europe where in country after country, the big industrialists and financiers put their selfish, private interests above loyalty to their country. The Resistance to Nazi oppression was supported by the workers and labor movement, not by the money-changers and exploiters of labor. These gentlemen went over to the Nazis.—The Minnesota Leader.

College Fees Hiked

Educators Fear High Cost May Close Doors to Poor

Educators fear we may be approaching a time when only the children of the rich or the well-to-do may hope for higher education. That at a time when Britain is opening college doors to the poor.

The reason is, they say, that the cost of attending colleges is increasing so rapidly that only the more favored economic class will be able to pay them.

This fall students will have to pay the highest rates in the history of the country. Tuition, student fees and boarding costs have skyrocketed to unprecedented heights.

A survey of 400 American institutions of higher learning, made by the New York "Times," shows the average cost to college students is 30 per cent higher than it was in 1941. Increases are reported by every type of institution—public, private or denominational.

Many institutions report they plan further increases before the year ends.

Educators assert that they do not see any solution of the problem short of government subsidy, if higher educational institutions are to remain open to students of modest means.